

Војнопензионерске теме и дилеме

ТРН У ОКУ ЗАПАДА

Наша земља тежи миру и одрживом развоју. Убрзано хвата корак са најразвијенијим земљама. Сврстава се међу три државе Европе које највише напредују. Због тога Србији не одговара било какав сукоб, већ трајан мир. Да ли ће у времену пред нама Србију захватити ратни пожар, тешко је предвидети. Ипак треба речи да се очекује да државни врх пронађе решења за све изазове и претње.

Ратни бубњеви тутње све већом жестином, надјачавајући вапаје слабих и немоћних. Цео Свет је у променама, у извесном преображењу, како би то народ казао. С једне стране јавља се нови Хладни рат, а с друге поједине земље покушавају да прекроје политичку карту Света. Трка у наоружању чини се да је достигла кулминацију. Никада до сада после завршетка Другог светског рата није, планетарно гледано, војна индустрија толико упослила капацитете какав је то случај данас. И поред строгих процедура за извоз наоружања у било коју државу, проналазе се путеви за дотур наоружања и војне опреме на било коју тачку Земљине кугле. Да је супротно, ратови би се брже разрешавали.

Фигуративно речено, Свет хода на ивици провалије, оне тамне која гута сваки живот и обезвређује тековине човечанства. Тренутно су актуелна два велика рата, а фитиљи са експлозивом су већ стављени у темеље многих држава, чекајући погодан тренутак да се распали нови рат.

Рат у Украјини својеврстан је лакмус за свеукупну војно-политичку ситуацију. Свима је јасно да у том сукобу, на овај или онај начин, учествује НАТО, супротстављајући се Русији. У походу на Свет НАТО (САД) не бира средства. Веома перфидно тај савез успео је да нахушка украјинску врхушку да изазове рат са Русијом. У суштини у Украјини се истребљују два словенска народа. НАТО ће се тамо, како наводе експерти, борити до последњег Украјинца.

САД не крију намере да у будућности зарате са Русијом и Кином. Те две велике силе, међутим, свесне намера противника који се из дана у дан премеме у љутог непријатеља, чине све да спремно дочекају ратни пожар. Одлазећа америчка администрација учинила је све да запрети двома силама. Али учинила је и то да међусобно приближи Кину и Русију. Када се Кина и Русија посматрају као јединствена целина одмах пада у очи да располажу највећим резервама минерала, енергената и других природних ресурса. Посебно треба имати у виду људски фактор, како у квантитативном, тако и у квалитативном смислу. У сагледавању перспективе односа у Азији, непознаница је како ће се владати Индија, која је од Кине преузела штафету најмногљудније државе.

Истина је да су САД измамиле од Руске Федерације да покаже и употреби своја најновија оружја. Руска војска је била принуђена да у борбеним дејствима иступи своју стратегију и тактику. Наиме, познато је да новотарије у оружаном борби нису биле у потпуности преликване у новом рату.

Што се украјинског ратишта тиче, преовлађују два супротна гледишта у погледу исхода и времена трајања. Док украјинска пропаганда упорно понавља да ће довести рат до победе, Русија упозорава да ће употребити сва средства како би очувала слободу и територијалну целокупност. Готово хорски у свету одјекују становишта да ће тај велики рат бити окончан током 2025. године. У том смислу се јављају и поједине мировне иницијативе. Да ли ће ускоро доћи до преговора који би могли да резултирају привременим или трајним прекидом ватре, тешко је поуздано предвидети.

Русија је употребила ново оружје у виду ракете „Орешник“ које су незауоставиве када се окоме на циљ. Учинак тих ракета заиста је огроман. Познато је да та врста ракете може да понесе и нуклеарне бојеве главе. Недавно је одобрена и масовна производња, тако да „Орешник“ може да буде одвраћајући фактор за напад на Русију. Савремени ПВО системи не могу да пресретну ову ракету, која путује брзином од 2,5 до три километра у секунди. Руски „кинжали“ (Х-47М2) су по брзини од 12 маха (назив по номенклатури НАТОа - Killjoy) постали су супероружје за западни војни савез. Заправо „Кинжал“ је руска хиперсонична аеробалистичка ракета ваздух-земља са нуклеарним могућностима. Има домет већи од 2.000 км. Маневром у свакој фази лета избегава друге ракете. Може да носи и конвенционалне и нуклеарне бојеве главе лансира се из бомбардера 22М3 или пресретача Миг-31К. Велика брзина „Кинжала“ омогућава му да има боље карактеристике пробијања циља у поређењу с лакшим споријим крстарећим ракетама. Обдарен напредним маневрисањем, високом прецизношћу и хиперсоничном брзином, неки извори га описују као „убицу носача авиона“, наглашавајући његову наводну способност да једним ударцем уништи суперносач од 100.000 тона.

Русија је ових дана испробавала још неке новоконструисане ракете велике моћи, што указује на убрзани развој наоружања у шта су укључе-

ни бројни типови стручњака и најпрестижнији институти.

И да закључимо: упрокос ангажовању НАТО-а у Украјини, Русија неће изгубити рат.

На Блиском истоку ситуација је веома проблематична, јер се интензивно преобликује политичка карта. У жаришту сукоба је неколико држава. У тај рат су умешане и САД. Сукоб све више ескалира, па ће бити потребно много напора да се та пошаст заустави. Из дана у дан невиних жртава у лику цивила је све више и више.

Увођењем дрона у бојно поље знатно је измењена физиономија ратова. Дошло је до масовне производње и масовне примене тих високософистицираних летелица.

Србија је раскрсница између истока и запада, севера и југа. Због свог географског положаја током историје вазда је била нападана и привремено покоравана. Најдуже су нашом земљом господарили Турци. Али сваком освајачу је постајало јасно да у нашој земљи живи слободарски народ који се не мири ропством.

Наша земља је трн у оку Запада. Због тога је изложена великим притисцима. Господарима рата највише смета независна политика Србије, која не подлеже диктатима великих.

Државно и војно руководство Србије чине напоре да се наша војска наоружа што савременијим наоружањем. Последњих месеци наоружања је системима које до сада није поседовала. Шта је то произведено или купљено од наоружања јавности није познато. Довољно је рећи да ће то оружје деловати одвраћајуће на сваког ко би да нас нападне.

Србија тежи миру и одрживом развоју. Убрзано хвата корак са најразвијенијим земљама. Сврстава се међу три државе Европе које највише напредују. Због тога Србији не одговара било какав сукоб, већ трајан мир. Да ли ће у времену пред нама Србију захватити ратни пожар тешко је предвидети. Ипак треба речи да се очекује да државни врх пронађе решења за све изазове и претње. Јер безизлазних ситуација нема.

Звонимир ПЕШИЋ

У Нишу обележен Дан примирја у Првом светском рату

СЕЋАЊЕ НА ПОСТРАДАЛЕ

Служењем опела пострадалима и полагањем венаца на Српском и Енглеском гробљу на Делијском вису, у Нишу је 11. новембра обележена годишњица од потписивања примирја у Првом светском рату. Венце су положили представници Града, Нишавског управног округа, Војске Србије, МУП-а, Градске општине Палилула, УВПС Ниш, као и чланови удружења која негују сећања на жртве великог отаџбинског рата.

Градоначелник Драгослав Павловић је рекао да се огромна традиција коју српски народ има управо огледа у оваквим догађајима. Обележавање Дана примирја јесте обележавање сећања на све оне страдале који су живот дали за слободу своје отаџбине.

„Не постоји ниједна нација која је страдала више од српске. Милион и триста хиљада жртава представља највећи улог који је један народ могао да да у Првом светском рату, и то је оно по чему су Срби посебни“, поручио је градоначелник и подсетио да српски народ никада није водио освајачке ратове, већ - само ратове за ослобођење своје територије и ослобођење свог народа.

Павловић је додао да је „зато важно да негујемо традицију, да негујемо врлину, искреност, хуманост и све оно што српски народ у себи носи“.

Овај државни празник се у Р. Србији прославља од 2012. године.

Као главни мотив за амблем овог празника користи се цвет Наталијине рамонде - угрожене врсте у Србији. У амблему се појављује и мотив траке Албанске споменице, која се налази изнад цвета.

З. Јашовић

Са члановима руководства новобеоградске организације УВПС

Живорад у друштву кћерке и унуке

Лице са насловне стране:
105 година Живорада Марковића

НАШ НАЈСТАРИЈИ ЧЛАН

Недавно су у Општинској организацији УВПС Новог Београда чланови руководства приредили одвојени пријем за Живорада Марковића који гази 106. годину живота. Живорад је по природи шалвив, па је својим домаћинима пожелео да у будућности имају што више оваквих сусрета, што би значило да војни пензионери у времену што долази живе што дуже. Истина је, међутим, нешто другачија, јер статистика показује да војни пензионери у односу на своје колеге цивиле живе осам година краће.

Председник новобеоградских војних пензионера генерал у пензији Симеон Туманов уручио је потпуковнику у пензији Живораду Марковићу Захвалницу „за допринос развоју УВПС“.

Видно расположен и веома концентрисан Живорад је на питање шта је најважније за дуговечност, навео да је то стална физичка активност. Он свакодневно шета око два сата. Храни се више пута дневно и не претерује у залагајима. Пре ручка обично попије чашицу ракије. После ручка – деци црног вина. На спавање одлази доста рано, а рано се и буди. Наводи да се лепо осећа и да има осећај да ће још дуго живети.

Сазнајемо да је Живорад Марковић рођен у Ваљеву, да је његов отац учесник балканских ратова и Првог светског рата, да је службовао у Загребу, у Ћуприји, Куманову и Београду. Био је артиљерац. Волео је војску, а и дан-данас прати шта се догађа у оружаног сили наше земље. Сећа се реформи у ЈНА проведених под шифром „Дрвар 1“ и „Дрвар 2“. Поред артиљеријских вештина учио је и јахање...

–Тежак је и напоран посао официра. Опасности вребају на све стране. Старешина мора да буде строг и правичан. Једном ми се догодило на логоровању да је неко од чланова послуга случајно за минобачачу активирао мину. Пала је испред послуге, али није аксплодирала. Замислите шта би било да се активирала, рекао нам је Живорад.

У Ћуприји је засновао породицу са Јеленом и из љубави су рођене две ћерке. Породица, по Живораду, има велике заслуге током живота. Напомиње да је веома важно одржавати хармоничне односе са њеним члановима.

З. П.

Интенданци поново на окупу

ЛЕКОВИТО ДРУЖЕЊЕ

У Ресторану Дома ВС у Београду недавно су се, поводом Дана интендантске службе, окупили официри интендантске службе који живе у главном граду, али и они из унутрашњости Србије. Традиционално окупљање интенданата се догађа сва пута годишње: једном поводом отпочињања агресије НАТО-а на СРЈ

и други пут на дан интендантске службе. Овога пута окупило се више од 50 старешина.

Окупљене је поздравео начелник Интендантске управе генерал-потпуковник у пензији Ђорђе Симић. Он је говорио о томе шта су све старешине ове службе радиле током службовања како би што квалитетније извршили многобројне задатке. Подсетио је да је у оквиру позадинских органа Војске Југославије на крају агресије интендантска служба проглашена најуспешнијом. Дружење је настављено уз ручак.

З. П.

Награђени са званичницима свечаности

Војни пензионери Пожаревца обележили 31 годину постојања

РЕЗУЛТАТИ ОБВЕЗУЈУ

У Пожаревцу је 19. новембра одржана свечана академија поводом обележавања 31-годишњице од формирања УВПС. Удружење је у Пожаревцу формирано 29. новембра 1993. године, као Секција удружења војних пензионера Србије, данас Градска организација.

Свечана академија је одржана у Центру за културу Пожаревца, уз присуство чланова удружења, почасних чланова и гостију. Водитељ програма била је чланица удружења Ранка Петрушевска. Међу гостима су били председник УВПС Љубомир Драгањац, председник Извршног одбора ГО Зоран Вучковић, представник Команде гарнизона мајор Драган Трипковић, председник удружења пензионера Пожаревца Милорад Јовановић и председник Скупштине Удружења припадника 549. моторизоване бригаде ВЈ Горан Ђиновић.

У пригодном културно-уметничком програму учествовали су ученици Музичке школе „Стеван Мокрањац“ из Пожаревца и фолклор Центра за културу Пожаревца.

Након културно-уметничког програма присутнима се обратио председник удружења мр Драгутин Страхинић, који је истакао:

„Наша Градска организација, ако бих вам војничким речником рапортирао, постигла је завидан успех. Носилац је највишег признања - Повеље УВПС. Повеља је додељена и за шестеро наших чланова, за несебичан рад у Удружењу. Тежиште рада у претходном периоду било је на пружању услуга војним пензионерима, обезбеђењу бољих услова здравственог збрињавања у Гарнизонској амбуланти, на културно-рекреативним активностима, обилазак болесних и немоћних.

Отворени смо за пензионере и остале, да се са нама друже и да кроз дружење развијамо пријатељство и другарство!“

Присутне је поздравео председник Удружења војних пензионера Србије генерал у пензији Љубомир Драгањац који је истакао: „Преношењем ПИО војних осигураника у надлежност Републичког фонда ПИО прекинуто је издвајање средстава за угрожене породице војних осигураника, чиме је њихов положај знатно погоршан. Да би се та ситуација ублажила, удружење је донело одлуку о формирању фонда солидарности, у који се сваког месеца сли-

је 40 одсто чланарине. Из тог фонда је од 1. септембра 2013. године до 31. августа 2024. године, материјално угроженим и тешко оболелим војним пензионерима и члановима њихових породица, додељено 3.468 појединачних помоћи у износу од 95 милиона динара или у просеку сваком члану по 28.000 динара. Тиме се посебно поносимо и издвајамо од других удружења грађана.

Потом је приказан је филм о активностима удружења војних пензионера града Пожаревца у протеклих 365 дана.

На свечаности су уручене награде и пригодна признања, члановима удружења, почасним члановима и лицима из Гарнизонске амбуланте. Признања су добили: потпредседник Градске организације Алекса Момироски - Повељу УВПС, председник Удружења пензионера града Пожаревца Милорад Јовановић – Плакету УВПС, председница Актива жена Љиљана Милановић - Захвалницу, члан Гро Вајо Браку - Захвалницу, стоматолог у Гарнизонској амбуланти Никола Гвоздић - књига, фармацеутски техничар Мирјана Стојановић - књига и медицинска сестра Ивана Ђорђевић - књига!

У име награђених скупу се обратио стоматолог Никола Гвоздић.

Д. С.

Делегација УВП Крушевца

У Крушевцу обележен Дан примирја у Првом светском рату

У СПОМЕН ЈУНАЦИМА

Поводом Дана примирја у Првом светском рату, који се обележава као државни празник Републике Србије, на спомен-плочу у касарни „Цар Лазар“ положени су венци.

Свечаност је реализована у организацији Команде гарнизона Крушевац.

У име Команде гарнизона венац је положила делегација на челу са потпуковником Милинком Ненадовићем, а у име града Крушевца, заменица градоначелника Снежана Радојковић и председник Скупштине града Драгана Баришић.

Венце су положили и начелник Расинског управног округа Иван Анђелић, делегације СУБНОР-а, ОРВС, Удружења за неговање традиција ослободилачких ратова, Удружења ратних војних инвалида, Кола српских сестара, Удружење војних пензионера, удружење пензионера „Цар Лазар“, Удружење српско-руског пријатељства Свеславица и други.

Делегацију Удружења војних пензионера Крушевац предводио је председник Душан Самарџић.

У Србији и свету се обележава Дан

примирја, у знак сећања на 11. новембар 1918. године, када су силе Антанте потписале примирје са Немачком и тиме окончале Први светски рат. Примирје у Првом светском рату је потписано 11. новембра 1918. године у шуми код француског града Компјења, у специјалном вагону маршала Фердинанда Фоша, и било је на снази све до закључивања коначног мировног споразума у Версају, 28. јуна 1919. године. Србија је у великом рату изгубила око 1,2 милиона становника (што војника, што цивила) и имала огромна ратна разарања земље. Војних губитака је било 402.435, а цивилних 845.000.

Као главни мотив за амблем овог празника користи се цвет Наталијине рамонде, која носи име по краљици Наталији Обреновић, у ботаници познат и као цвет феникс. Осим њега, у амблему се појављује и мотив траке Албанске споменице која се налази изнад њега. Носи се, осим на сам дан празника и током недеље која му претходи.

мр Александар Симоновски

У посети Војној болници Ниш

КАДРОВСКО ОЈАЧАЊЕ

Управник Војне болнице Ниш пуковник др сци.мед. Небојша Ђенић примио је недавно доктора Витомира Панчића, председника Комисије за здравство Гр.Орг. УВПС Ниш и Зорана Јашовића, председника УВПС Ниш.

Управник је рекао да је укинута заказивање прегледа на специјалистичким кабинетима путем телефона. Све се враћа на ранију праксу, с тим да специјалиста треба да закаже преглед онда када треба пацијент да се јави на контролу. Практична примена Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства електронски картон, електронска картица, електронски рецепти и друго почели су да функционишу у неким срединама у Београду. У Нишу се на томе убрзано ради, па да ће до краја ове или почетка идуће године бити све умрежено. Умрежавање ће се обавити и са цивилним здравством. Тиме се стварају услови да се склапају уговори, на основу којих ће лекари из цивилног здравства радити операције са докторима из Војне болнице и обрнуто. Биће реновирана и зграда Болнице. Један део ће бити ургентни блок, где ће у згради моћи да се изврше сви прегледи, снимања и остало. Објект у којем је смештена трансфузија крви и неуропсихијатрија, биће реновирана и прилагођена за регрутацију.

Војно здравство је ове године ојачало Војну болницу Ниш са седам лекара специјалиста.

Александра Милић, капетан I класе, специјалиста пластичне реконструктивне и естетске хирургије, на дужности начелника кабинета за пластичну реконструктивну и васкуларну хирургију је од септембра ове године. Докторка Милић је рекла да је част и задовољство радити у складу са високим етичким стандардима и принципима, служити домовини и својим радом допринесити сигурности и очувању мира, настављајући традицију генерација које су браниле нашу земљу.

Марија др Марковић, капетан I класе, начелник Одсека за дечије болести са

саветовалиштем завршила је факултет у Нишу и специјализацију из педијатрије. „Постати официр Војске Србије и војни лекар представља велику част и одговорност, нарочито за жену у војном систему. Поносна сам на обе униформе које носим, али нема веће привилегије него бити официр ВС“, казала је др Марија.

Др Драгана Иванов Стојчевић завршила је Медицински факултет у Нишу. Специјалиста је трансфузијске медицине. Обавља дужност начелника Одсека хитне медицинске помоћи. „Ову професију сам изабрала зато што сматрам да је пружање хитне медицинске помоћи у војсци јединствен позив, који захтева храброст, посвећеност и жељу да се у најтежим тренуцима помогне својој земљи и колегама у униформи. Поносна сам што сам официр Војске Србије“, рекла је др Драгана.

Др Мирјана Влашкалија Илијић, капетан I класе, завршила је Медицински факултет у Нишу. Специјализацију из опште медицине - на ВМА. Постављена је на формацијско место начелника Одељења примарне заштите ВБ Ниш. „Одбрала сам војну каријеру зато што волим уређене системе у којима постоји јасно дефинисан ред, а истовремено пружају изазове и могућности за професионални развој. Као војни лекар, поносна сам на свој позив“, рекла је др Мирјана.

Доктор Бранка Димитријевић Јовановић, капетан I класе, завршила је Медицински факултет у Нишу. Специјализацију из интерне медицине - на ВМА. Радно ангажована као лекар у Одсеку интензивне неге и лечења, Интерно одељење ВБ Ниш. „Војну каријеру сам одабрала јер ценим ред и дисциплину који истовремено нуде динамичне изазове. Сматрам да у војсци могу најбоље да допринесем, а уједно и развијам своје вештине у окружењу које поставља високе стандарде“, рекла је др Бранка.

Доктор Бранка Гласновић, капетан I класе, завршила је Медицински факултет у Нишу, а на ВМА специјализацију из епиде-

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у октобру 2024. године

ДРУГ ДРУГУ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 4. новембра 2024. године, размотрио захтеве достављене у октобру 2024. године и донео одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника, ОпОр Сремска Митровица: 40.000 – по члану 17.032,95 динара;
ОпОр Звездара УМ: 33.000 – по члану 16.666,56 динара;
ОпОр Земун ОД: 40.000 – по члану 18.011,41 динара;
ОпОр Ниш ЗД: 40.000 – по члану 20.913,59 динара;
ОпОр Нови Београд ПВ: 45.000 – по члану 18.052,69 динара;
ОпОр Прокупље ЈБ: 42.000 – по члану 21.828,94 динара;
ОпОр Нови Београд ЛВ: 40.000 – по члану 19.365,06 динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Земун ШС: 35.000
ОпОр Обреновац ИН: 35.000
ОпОр Земун ММ: 20.000
ОпОр Земун КР: 25.000
ОпОр Ниш АН: 30.000
ОпОр Звездара ДЛ: 25.000
ОпОр Сремска Митровица ЛЖ: 25.000
ОпОр Нови Сад ВЖ: 35.000
Новчана средства биће упућена на текуће рачуне 5. новембра 2024. године. Захтеви који буду достављени од 1. новембра до 30. новембра 2024. године, биће решавани почетком децембра 2024. године. Нема нерешених захтева.

Извршни одбор

миологије и обавља дужност епидемиолога у ВБ Ниш. „Бити официр и доктор представља спој храбрости и хуманости на делу. За позив лекара сам се одлучила због жеље да помажем другима. Радом у систему одбране добила сам прилику да бринем о здрављу оних који су свој живот ставили држави и народу на располагање. Изузетна је част обављати обе дужности“, рекла је др Бранка.

Ана Митић, капетан I класе, завршила је Медицински факултет у Нишу, специјалиста медицинске микробиологије и постављена на радно место начелника Одсека за микробиологију ВБ Ниш од априла 2023.године. „Част је и задовољство радити у санитетској служби ВС. Свакодневну осећам понос и мотивацију што својим знањем и искуством могу допринети очувању здравља оних који су посвећени заштити наше земље.

Зоран Јашовић

Посета делегације Асоцијације пензионисаних и резервних војних дипломата Румуније

ЗАЈЕДНИЧКИ НАСТУП

Гости су учествовали у трибини „Храбро срце заплањско“, организованој у оквиру пројекта који је Министарство одбране усвојило у оквиру неговања слободарских традиција српског народа.

Представници двају удружења приликом полагања венца Споменик браниоцима Београда на Новом гробљу

У Музеју у Панчеву

На позив Удружења *Ветерани војнообавештајне службе Србије* у посети Београду и Панчеву 6. и 7. новембра боравила је делегација Асоцијације пензионисаних и војних дипломата у резерви Румуније коју је предводио председник Думитру Ђурч, пуковник у пензији. Чланови делегације су још били пуковник у пензији Јон Тоадер, секретар Асоцијације и пуковник у пензији Леонтин Илије, ранији изасланик одбране Републике Румуније у Србији.

Гости су учествовали у трибини „Хра-

бро срце заплањско“, организованој у оквиру пројекта који је Министарство одбране усвојило у оквиру неговања слободарских традиција српског народа. Укључивањем војних дипломата из Румуније, трибина је попримила међународни карактер, па је успех утолико већи. Јављајући се за реч, пуковник Думитру Ђурч је, наводећи бројне чињенице које је забележила историографија нашег суседа, говорио о формирању војнообавештајне службе Румуније и неговању војничких традиција у тој земљи.

Румунска делегација је, заједно са представницима Удружења *Ветерани војнообавештајне службе Србије* учествовала у церемонији полагања венца на Споменик браниоцима Београда на Новом гробљу (Спомен костурница бранилаца Београда 1914. – 1918). Потом су посетили Храм Светог Саве на Врачару, где им је изложена историја тог верског објекта. У Панчеву су гости из Румуније имали прилику да саслушају излагање тамошњег кустоса и разгледају вредне експонате. Посебно су били задивљени оригиналном сликом Паје Јовановића „Сеоба Срба“.

Са румунском делегацијом се сусрело председник Удружења генерал-потпуковник у пензији Јово Милановић и представник Војнообавештајне агенције.

Током посете наших колега вођени су разговори о могућим облицима будуће сарадње, при чему је у први план стављено неговање војничких и слободарских традиција два народа.

У поруци коју је пуковник Думитру Ђурч у писаном облику, по повратку у Румунију, упутио председнику Управног одбора Удружења *Ветерани војнообавештајне службе* капетану бојног брода Градимир Јовановићу, између осталог, стоји:

„Дозволите ми да Вам искрено захвалимо на начину на коме сте организовали и реализовали дочек и боравак делегације Удружења пензионисаних војних дипломата Румуније (АДМРР), која је учествовала на трибини у Панчеву, у организацији Удружење *Ветерани Војнообавештајне службе Србије*, као и за прилику коју сте нам понудили да представимо у оквиру активности кратак материјал о војној обавештајној служби у Војсци Румуније у периоду од 1912. до 1918. г.

Програм посете дозволио нам је да се упознамо са напорима и достигнућима ВВОСС за представљање великих битака вођених од стране српске војске у периоду од 1912. до 1918. г., као и са доприносом војне обавештајне службе Краљевине Србије у тим биткама.

Молимо Вас да пренесете нашу захвалност председнику Скупштине ВВОСС, господину генералу Јовану Милановићу, као и руководству Војнообавештајне агенције Министарства одбране Републике Србије за програм посете и време које су доделили посети делегације АДМРР. Сматрамо да активности реализоване у оквиру посете доприносе реализацији циљева садржаних у Споразуму о сарадњи између АДМРР и ВВОСС и пружају конкретне могућности за проширење сарадње између наших удружења.

Према договору, шаљемо Вам у прилогу, у електронском формату, материјал који је наша делегација представила на трибини коју је организовало удружење ВВОСС.

Истовремено, били бисмо почаствовани, ако би господин пуковник у пензији проф др Милоје Пршић послао, посредством Вашег удружења, чланак о Првој српској добровољачкој дивизији која је дејствовала у Добруци за време Првог светског рата, да бисмо тај чланак публиковали у часопису АДМРР „Иза хоризонта“. Сматрамо да би тај чланак допринео бољем познавању неких страница историје, када су српски и румунски народ деловали заједно“.

З. П.

Свечана седница ОО УВПС Земун

УКОШТАЦ
СА ПРОБЛЕМИМА

Попут прохујалих деценија, прошла година била је испуњена активностима на унапређењу статуса војних пензионера, затим на организацији разноврсних манифестације и дружењу чланова, укључујући и излете

Део учесника свечане седнице

Славко Дошеновић, Љубомир Драгањац и Трајче Митушев

Свечана седница Скупштине поводом 31 година од оснивања Општинске организације УВПС Земун одржана је у просторијама Удружења 9. октобра. Скупу су присуствовали Љубомир Драгањац, председник УВПС, Зоран Вучковић, председник ИО ГО, Остоја Поповић члан ИО, Бранко Миланковић, потпредседник СУБНОР-а Земун, Бранислав Пауновић, председник Удружења пензионера Земуна, Сава Богуновић председник СУБНОР Батајница.

Између две седнице Скупштине преминуло је 27 чланова, па им је минутом ћутања одата пошта на почетку скупа.

Извештај је поднео председник Општинске организације Славко Дошеновић, напоменувши да је организација у Земуну формирана 25. октобра 1993. године. Тога дана у Дому ваздухопловства окупало се више од 300 чланова. За првог председника изабран је Станко Борота. Од пет досадашњих председника Општинске организације, најдуже се на челу задржао Цветко Јокановић (од 1997. до 2018. године). Сек-

ретар и благајник Трајче Митушев успешно ради пуних 29 година.

Скупу се обратио председник УВПС Љубомир Драгањац који је говорио о актуелним догађајима у оквиру организације и мерама које се чине да би се повратила нека од укинутих права. Председник ИО ГО Зоран Вучковић представио је невеселу стамбену слику, док је члан ИО Остоја Поповић говорио о новим прописима, посебно шта све доноси предстојеће повећање пензија.

„Општинску организацију чине девет месних организација. Седам МО су у урбаном делу Земуна (*Центар, Доњи Град, Марија Бурсаћ, Сава Ковачевић, Нови Град и Горња Варош*). Организација делује и у насељима Алтина, Земун Поље, Галеника, Грмеч, Плави Хоризонти, а и у касарнама *Новоградска и Светосавска*. Две месне организације „покривају“ Батајницу и Сурчин, а изван Земуна у насељима Угриновци, Грмовац, Бусије, Шангај, Војна Колонија, Економија и 13. мај, Сурчин, Јаково, Бољевци, Петровчић, Спортски центар Сурчин, Бечмен, Добановци.

ПРИЗНАЊА
ЗАСЛУЖНИМА

На седници су уручена и признања. Плакета УВПС која је додељена Душици Танасковић, директору предузећа „Статус стил“, уручена је на седници Скупштине УВПС средином септембра.

Захвалнице су додељене Милеви Арсић, Крумету Спасковском, Славку Добрићу, Драгану Пауновићу и Анкици Петронијевић. Књигама су награђене Славица Батрла и Нада Веселиновић.

Општинска организација традиционално додељује и Плакету са мотивима УВПС и завичаја. То признање припало је Љубомиру Драгањацу, Зорану Вучковићу, Остоји Поповићу, Славици Батрли, Млађену Драгићевићу, Драгутину Склепићу, Радомиру Стошићу, Драгани Ивановић Бркић, Срђану Димитријевићу, МО УВПС Батајница, Драгошу Бадњару, Момиру Котлаји, Славку Дошеновићу, Трајчету Митушеву, Зорици Ђокић, Марици Дошеновић, Милораду Орељу, Браниславу Мајићу, Види Голичевој, Гордани Пимјановој, Николи Антонијевићу и Вањи Ђокић.

Прогар, Радио Фар и Соко Салаш.

Данас организација броји 888 чланова. Од тога 652 мушкарца или 73,42% и 240 жена или 27,02%. Од 60 до 80 година живота је 772 или 86,09% чланова, а изнад 90 година - 80 чланова или 9% укупног бројног стања.

У земунском Геронтолошком центру је смештено 47 корисника војне пензије“, рекао је Дошеновић.

Главни разлог смањења броја чланова је биолошки одлив и смањени прилив нових чланова. Општински одбор живи и ради у здању Дома ваздухопловства.

Велику помоћ у раду општинског удружења, како је истакнуто на скупу, имају од председника Удружења Љубомира Драгањаца и Извршног одбора УВПС.

Удружење има традиционално успешну сарадњу са Оп Од УВПС Нови Београд.

„Организовали смо, сами или у сарадњи са другим удружењима, 10 излета и обилазак културних и историјских дестинација са полагањем венаца. Изузетно добру информисаност остварујемо посредством гласила *Војни ветеран* и Сајта УВПС. Удружење се претежно бави решавањем статусних проблема КВП, из дома на пензија, стамбеног и здравственог обезбеђења, а и социјалним и хуманитарним статусом корисника војне пензије.

Удружење је пролазило кроз тешкоће у свакодневном раду, попут проблема са закинутим пензијама, у стамбеном обезбеђењу, функционисању здравственог система, савладавању пандемије вируса корона. Од преласка из Фонда за СОВО у РФ ПИО, неки од тих проблема су и даље присутни“ нагласио је Дошеновић.

Рефик Спахић се гласно запитао да ли би, можда, енергичније требало захтевати да се статусни положај војних пензионера поправи. С друге стране Андрија Ђупач се пожалио да дуго чека легитимацију УВПС и да је компликована процедура за стицање статуса борца одређене категорије.

Из општинске организације УВП Чукарица

УПОРНО У ТРАГАЊУ ЗА БОЉИМ ЖИВОТОМ

Заштита интереса и решавање бројних проблема војних пензионера захтева и даље омасовљавање чланства и јединствено деловање свих корисника војне пензије, закључио је своје излагање Зоран Јанковић.

Обраћајући се присутнима председник чукаричких војних пензионера Зоран Јанковић рекао је да окупљеним члановима и васцелој организацији жели мир, стабилност, слогу и дуговечност. Свечаној седници Скупштине која је одржана 18. новембра присуствовали су председник УВПС Љубомир Драгањац, председник ИО ГО Зоран Вучковић, председник Надзорног одбора Миле Глумац, представници организација са којима сарађује УВПС и други гости.

„Циљ оснивања Удружења био је и остао остваривање и унапређење статусних права и интереса корисника војних пензија. Подсећања ради, та 1993. година била је веома тешка и суморна. После разбијања СФРЈ дејством спољашњих и унутрашњих сила, нова држава СРЈ била је у вртлогу рекордне и погубне хиперинфлације, а Заједница социјалног осигурања војних осигураника, на основу Закона о Војсци Југославије, трансформисана је у Фонд за СОВО. У погледу остваривања стечених статусних права из пензијског и инвалидског осигурања, здравствене заштите, стамбеног збрињавања и друштвеног статуса војних пензионера били су у врло тешком положају.

Вредност примљене пензије за само неколико сати бивала је обезвређена до нивоа безвредне своте новца, за коју се често готово ништа није могло купити. У таквим условима је отпочета акција на припреми оснивања Удружења, у намери да се чује и мишљење војнопензионерске популације.

Оснивачка скупштина Удружења војних пензионера одржана је 16. септембра 1993. године у Дому Војске у Београду. Од тада, па све до данас, Удружење слови као заштитник права војних пензионера и својерсна спона према надлежним државним органима, везано за области којима се посвећено бави. Преношењем ПИО војних осигураника у надлежност Републичког фонда ПИО, прекинуто је издвајање средстава за угрожене породице војних осигураника чиме је њихов положај знатно погоршан. Да би се та ситуација ублажила, Удружење је донело одлуку о формирању фонда солидарности, у који се сваког месеца слије 40 одсто чланарине. Из тог фонда је од 1. септембра 2013. до 31. августа 2024. године, материјално угроженим и тешко оболелим војним пензионерима и члановима њихових породица, додељено 3.468 појединачних помоћи у износу од 95 милиона динара или у просеку, сваком члану по 28.000,00 динара. Тиме се посебно поносио и издвајамо од других удружења грађана“ казао је Јанковић.

Времена су се променила у вези са стамбеном ситуацијом. Некада није било војних пензионера са нерешеним стамбеним проблемом. Данас је 3.400 наших колега који нису решили у потпуности стамбено збрињавање. Од тог броја њих 1.800 немају никакав стан. Држава је покренула станоградњу за снаге безбедности и поделу стана по принципу „брзи прсти“. Том начину поделе одлучно се супротставља наша организација, захтевајући да се у Министарству одбране додели одговарајући број стана који би били подељени на основу важећег стамбеног правилника у систему одбране.

На предлог и инсистирање УВПС и Фонда за СОВО бесповратни кредит за решава-

Свечаност је представљала круну активности у овој години

Председник чукаричких војних пензионера Зоран Јанковић

њем стамбеног збрињавања повећан је са 20.000 на 30.000 евра у динарској противвредности, што је значајан помак. Намера је Удружења са предлози да се на овај начин могу решити и делимично решени стамбени случајеви.

Део војних пензионера није задовољан услугама цивилног, а ни војног здравства, па Удружење повремено реагује штитећи права осигураника. Ускоро ће у Скупштини Србије бити усвојен Закон о војном здравству, чиме ће барем нормативно, бити решен део проблема који тиште кориснике војних пензија и чланове њихових породица.

„Суочени смо са природним одливом чланова. Због смањене војске, смањен је и

број старешина који одлазе у пензију, а део њих с којима смо остварили контакт, нису заинтересовани за рад у Удружењу, наводећи да им је пажња усмерена на остваривање додатних примања за породицу како би унапредили стандард.

Социјална и хуманитарна помоћ Удружења усмерена је на ЈНП члановима чија је породица у тешком материјалном положају за набавку лекова, помагала, медицинску рехабилитацију и стоматолошку помоћ. За ову помоћ издваја се 40% од чланарине.

Наши најважнији задаци у будућности и даље ће бити: (1) Унапређење статуса и угледа војних пензионера у друштву; (2) Пружање помоћи војним пензионерима у остваривању основних права из области пензионог, инвалидског и здравственог осигурања и социјалне заштите; (3) Остваривање сарадње са одговарајућим државним и другим институцијама, сродним организацијама у земљи; (4) Организовање посета и пружање помоћи оболелим, изнемоглим и усамљеним члановима; и (5) Редовно информисање јавности о раду нашег удружења и проблемима војних пензионера, нарочито посредством листа „Војни ветеран“.

Већина КВП је нарушеног здравственог стања, а морталитет ове популације је висок. У овом периоду је преминуло шест чланова од ковида 19.

Заштита интереса и решавање бројних проблема војних пензионера захтева и даље омасовљавање чланства (по овом питању не можемо бити задовољни) и јединствено деловање свих КВП“ закључио је своје излагање Зоран Јанковић.

3. П.

Свечани скуп Општинске организације УВПС Вождовац - Савски Венац

САБИРАЛИШТЕ ЗА ЧЛАНОВЕ

Многе породице станују у касарнама, где се сусрећу са проблемима. У касарни „Топчидер“ добили су решење да се иселе из просторија где станују

Чланови општинске организације на недавном скупу

Свечана седница Скупштине УВПС Вождовац - Савски венац, поводом 31 године постојања и рада, одржана је 29. новембра на Бањици, у просторијама које користи Удружење. Скупу су присуствовали председник УВПС Љубомир Драгањац, председник Извршног Одбора ГО Зоран Вучковић, представници МЗ „Бањица“, Удружења пензионера општине Вождовац и Клуба пензионера Бањица.

Пригодан говор одржао је председник општинске организације Добривоје Димитријевић.

„Данас када обележавамо 31 годину од формирања наше организације, можемо са задовољством да констатујемо да смо испунили сва очекивања и оправдали своје постојање. Војнопензионерска популација није на листи приоритета надлежних државних органа, па често није било ни одговарајуће комуникације, због чега је долазило до неразумевања и неизвршења законских обавеза према корисницима војне пензије. Актуелни дуг из 2008. године од 11,06 одсто само је делимично наплаћен, односно 6,57 одсто.

Крајем 2014. године Скупштина Републике Србије донела је, по нама, неуставан Закон о начину исплата пензија, тзв. привремени Закон. На тај начин се грубо крше стечена права. Више од 700.000 хиљада пензионера било је обухваћено овим законом, односно одузимањем од пензије од 15 до 25 одсто сваког месеца.

Октобра месеца 2016. године УВПС је покренуло иницијативу за престанак важења поменутог Закона. Више од 34.000 потписа је сакупљено и предато Народног

Скупштине РС. Наша организација је сакупила 2.258 потписа. Као што знате Народна скупштина РС није уврстила ту иницијативу у дневни ред.

Упркос оваквим кретањима, захваљујући чврстошћу опредељењу и ангажовању чланства, руководство УВПС очувало је основна програмска опредељења и циљеве и са пуном одговорношћу, ауторитетом и изазовима реализује планиране задатке.

Наша општинска организација са око 1.300 чланова, у континуитету је реализовала задатке. Свих претходних година тежиште активности било је на ублажавању социјалних проблема, здравственој заштити, помоћи болесним и остарелим и омасовљењу чланства, затим на пружању правне помоћи у погледу тужби, једнократној социјалној и хуманитарној помоћи, информисању о стамбеној, здравственој, финансијској проблематици, учествовању у хуманитарним акцијама и достављање докумената вишим органима УВПС“ рекао је Димитријевић.

Социјално-хуманитарна активност одвијала се у складу са могућностима организације, кроз посете болесним и остарелим и давањем једнократне новчане помоћи, при чему је у 2024. години поднето девет захтева и сви су позитивно решени. У просеку сви су добили по 36.000 динара. Од формирања општинске организације, хуманитарну помоћ је добило 554 чланова, у просеку око 36.000 хиљада динара, односно укупно око двадесет милиона динара.

„Из домена хуманитарних акција издвојио бих сакупљање новчаних средстава за помоћ угроженом становништву у великим

поплавама, као и акцију сакупљања гардеробе за прихватилиште у Кумодрашкој улици коју реализујемо сваке године.

Здравствена заштита се остварује у амбуланти Бањица, ВМЦ Славија и ВМА. Овде посебно желим да истакнем за пример комплетно особље амбуланте Бањица, на чији рад немамо примедбе.

Поред здравствене проблематика, горуће питање је и стамбено обезбеђење, где не мали број наших колега није решио стамбено питање. Породице станују у касарнама где се сусрећу са проблемима, па су у касарни „Топчидер“ добили решења да се иселе из просторија где станују. Троје наших колега који још живе у касарни „Топчидер“ поднели су тужбе против команданта касарне, уз ангажовање адвоката.

По питању омасовљења организације новим члановима нисмо у потпуности задовољни. Новопензионисана војна листа недовољно се учлањују у нашу организацију, те нам је то у наредном периоду један од тежишних задатака.

Информисање чланства се обавља ангажовањем месних одбора и посредством листа „Војни ветеран“, који има веома важну улогу у овој активности. Такође значајну улогу у томе има и сајт УВПС. Благовремено и реално информисање је један од најважнијих елемената за рад нашег удружења.

Сарадња са сродним организацијама и надлежним органима општина Вождовац и С. Венац је врло добра. У протеклом периоду остварена је изузетно добра сарадња са општинском организацијом СУБНОР-а Савски венац и Месном заједницом Бањица.

Наш ОпОд својеврстан је сервис не само за чланове, већ и за све кориснике војне пензије на територији општина Вождовац и Савски Венац. Просторије Удружења на располагању су чланству за обављање оперативних послова свих врста и садржаја, почев од формирања документације за једнократну социјалну и хуманитарну помоћ, као и за овере докумената, без икаквог условљавања и надокнаде. Истичем и то да се не мали број цивилних пензионера обраћа нама за помоћ, пре свега административне и саветодавне природе.

У наредном периоду поред општих и текућих задатака наш ОпОд ће се највише ангажовати на омасовљењу организације, пружању помоћи болесним и изнемоглим лицима, давању пуне подршке руководству УВПС око решавања дуга од 4,21 посто, враћању закинутих делова пензије, здравственом и стамбеном збрињавању, као и враћање војних пензионера у Фонд за СОВО, где нам је и место, као и изједначавању наших пензија са пензијама наших колега који се сада пензионишу. Наставићемо сарадњу са сродним организацијама на територији општина Вождовац и Савски Венац.

Користим прилику да се захвалим руководству скупштине општине Вождовац и Месној заједници „Бањица“, што су нам омогућили да несметано обављамо наше свакодневне задатке.

На крају свечаности заслужним члановима подељена су признања. Књигом је награђен Драган Ерцег, а захвалницу је добио Станислав Штиглић.

Свечани скуп раковичких војних пензионера

ЗАШТИТНИК ЧАСТИ

На путу враћања закинутих права не треба одустајати од правно-административне борбе, већ са више жара чинити напоре који ће донети бољитак

Све је већа потреба удруживања пензионера зарад остваривања права

Чланови Општинске организације УВПС Раковице окупили су се 28. новембра у Дому пензионера те општине. Том догађају присуствовали су Остоја Поповић, члан Извршног одбора ГО УВПС и Миле Глумац, председник Надзорног одбора УВПС.

„Замисао о формирању УВПС настала је у условима суштинских промена у свим сегментима друштвеног и економског уређења у нашој земљи. Удружење је интересно социјално-хуманитарно, нестраначка организација добровољно удружених војних пензионера ради остваривања интереса својих чланова на начелима солидарности и законских прописа. УВПС се не бави политиком већ сарађује са надлежним државним органима у остваривању својих циљева.

Циљеви удружења су: (1) заштита статусних интереса и социјалног, здравственог и пензијског осигурања, (2) унапређење личног и друштвеног стандарда, социјално-економског положаја и сигурности, (3) Унапређење положаја у друштву и породици, (4) заштита личног интегритета и људског достојанства, и (5) остваривање права на покретни и непокретну имовину која проистиче из њиховог минулог рада.

Оснивачка скупштина општинске организације УВПС Раковица одржана је 29. октобра 1993. године у сали Скупштине општине Раковица, уз присуство 47 корисника војне пензије, када је и изабран први општински одбор чији је члан био и један од наших садашњих чланова Симо Старчевић.

УВПС се финансира од чланарине КВП која износи 0,20 одсто пензије. Удружење је у протеклих 31 година деловало у рела-

тивно сложеним политички, друштвеним и економским условима које су обележили: разбијање СФРЈ, ратови, велики број припадника Војске који су евакуисани из бивших република СФРЈ без икаквог смештаја и хиперинфлација 1993. године, која је потпуно урушила стандард грађана па и КВП. Недаћама КВП није ту био крај, јер су остали ускраћени за повишицу од 11,06 одсто.

Следећи ударац је наступио већ 2012. године, када је угашен војнопензиони фонд, а исплата војних пензија пребачена у Фонд ПИО, иако су КВП пензионисани по принципу 85 одсто од плате професионалног војног лица. Данас војне пензије не прелазе 60 одсто у односу на плате активних старешина“, казао је Матовић.

Корисници војне пензије су доживели још један ударац 2014. године, када је донет закон о умањењу пензија свих пензионера чија примања су већа од 25. 000 динара, а у циљу стабилизовања државних финансија. Међутим, данас када је држава стала на ноге, никоме не пада напамет да пензионерима којима су умањена примања врати одузимане износе који износе и по неколико хиљада евра.

„У актуелно време ситуација у вези са КВП обележена је многобројним недаћама. Неодговарајући простор за смештај и рад наше општинске организације, у смислу недостатка грејања, нерегулисаним статуса објекта, прокишњавања и више пута поновљеног насилног упада у објект, при чему у једном случају поломљен инвентар, ТВ и сл.

Инфлација нарушава стандард војних пензионера. Велики проблем је и недостатак станова из војностамбеног фонда за

КВП који немају решено стамбено питање, а на станове чекају више од 30. година. Државни органи упућују КВП на доделу станова по принципу „брзи прсти“, што представља својеврсно понижавање људи који су читав радни век служили држави.

Здравствена заштита није на потребном нивоу. прегледи се код појединих специјалиста заказују за шест и више месеци. Морам да нагласим да КВП могу искључиво да се лече у војноздравственим установама, те сматрам да је очување ових установа од изузетног значаја.

Недовољан је прилив нових чланова удружења, а жалост све већи одлив јер је чланство у поодмаклим годинама.

Упркос свим недаћама Удружење је настојало да буде незаобилазан фактор, репрезентативни представник и заштитник права, части и достојанства војнопензионерске популације.

Удружење је реализовало статутарне циљеве и задатке и допринело решавању значајних питања и проблема из области социјалног осигурања војних пензионера.

У протеклом периоду Удружење је деловало у правцу враћања исплате војних пензија у фонд за СОВО, усклађивања војних пензија са платама активних официра и подофицира.

УВПС успело да се избори да износ бесповратних средстава, за лица без икаквог стана, буде повећан са досадашњих 20. 000 евра на 30. 000 евра у динарској противверности.

Социјална и хуманитарна помоћ Удружења усмерена је на чланове чије се породице налазе у тешком материјалном положају, као и за набавку разних медицинских помагала за лица која су лошег здравственог стања. Главни одбор УВПС донео је одлуку да ово право могу да остваре КВП чија примања не прелазе 30.000 динара по члану породице и то једном годишње, како би обухват КВП био већи.

На овакву помоћ одлази чак 40% чланарине, а чији је прилив све мањи због старости чланства и високе стопе морталитета.

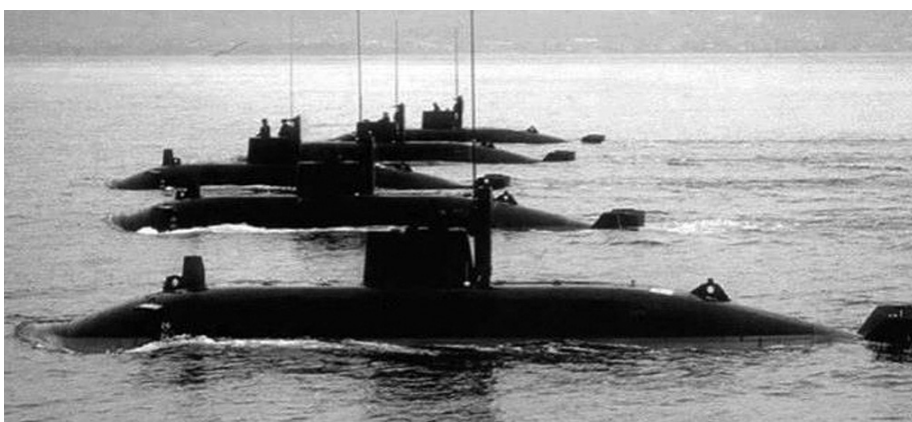
Задаци удружења УВП Раковица у наредном периоду биће: (1) Унапређење статуса и угледа војних пензионера у друштву; (2) Борба за боље услове живота и рада, обезбеђење грејања и формирање функционалног клуба пензионера, (3) Пружање помоћи бојним пензионерима у остваривању основних права из области пензијског, инвалидног и здравственог осигурања и социјалне заштите; (4) Остваривање сарадње са одговарајућим државним и другим институцијама и сродним организацијама; (5) Организовање посета и пружање помоћи оболелима и усамљеним члановима удружења; (6) Редовно информисање јавности о раду нашег удружења и проблемима војних пензионера, нарочито посредством гласила „Војни Ветеран“.

Упркос свим недаћама ми КВП немамо бољу организацију од УВП које се бори за остваривање наших права, те је на нама да учинимо све што је могуће да Удружење сачувамо, омасовимо и подмладимо наше чланство, јер нам масовност даје бољу позицију у преговорима са надлежним државним органима, а у циљу побољшања нашег статуса и остваривања законом стечених права“, нагласио је Владан Матовић.

Поводом 20 година од оснивања удружења подморничара

ЈУНАЦИ ПЛАВИХ ДУБИНА ЈАДРАНА

Први далекосежан потез Удружења било је писмо министру одбране Црне Горе, септембра 2008, да се диверзантске подморнице које су претходно 2006, осамостаљењем ЦГ, оглашене сувишним за Војску Црне Горе (пет објеката) - доделе подморничким друштвима земаља које су највише учествовале својим привредним и научним капацитетима у њиховом пројектовању, градњи и опремању (Словенија, Хрватска и Србија).

Диверзантске подморнице када су пловиле Јадраном

Медић, Владо Марунић и Милан Комар, који је изабран за председника Управног одбора. Као усмену на тај догађај, наш пријатељ сликар капетан фрегате Слободан Вуковић *Ликасо* креирао је грамату која је на увиду свима, а налази се урамљена на зиду у канцеларији Удружења.

Без сталне адресе

Нова изборна Скупштина је одржана 2008. на којој је за председника УО изабран Драган Косановић, чији је мандат трајао до новембра 2016. па је одређени вакуум у руковођењу удружењем трајао до наредне Скупштине 11. новембра 2017. када је изабран нови УО састава Милисав Мијовић, Ратко Амићић, Исмет Сеферовић, Владе Огар и Слободан Живанић, кога је УО изабрао за председника.

На следећој изборној Скупштини 15. октобра 2022. констатован је пуни допринос одлазећег УО на консолидацији управљања удружењем, довођењу у ред запуштене финансијске документације и уређењеми знајмљеног простора, а за новог председника УО изабран је Милисав Мијовић, а чланови УО су били: Фрања Елхардт, Драгутин Комленац, Ратко Патрногић, Томислав Јовичић, Златко Ђурђевић.

Годину дана потом, због приватних разлога, колега Мијовић је замолио да буде разрешен те дужности што је на изборној Скупштини 18. новембра 2023. уважено, па је на то место гласовима нових чланова Управног одбора додељено Милану Комару, а

чланови УО су и данас – Златко Ђурђевић, Борислав Михајловић, Томислав Јовичић и Новица Цонић.

У првом мандату рада УО (и у другом продуженом) састанци су одржавани где се стигло - у војним угоститељским објектима, на сплаву код колега пилота, понекад у становама чланова УО. Тек почетком 2018. изнајмљена је канцеларија у згради Југословенског речног бродарства и у њој одржан први састанак (21. марта 2018).

У децембру 2021. морало је Удружење да се исели због преласка власништва над зградом са ЈРБ на Републичку дирекцију за имовину, да би после неколико месеци, тачније у априлу 2022. био потписан уговор с том дирекцијом о најму једне канцеларије од 20-ак квм (којој је припадала и једна мања од 7-8 квм).

Како је добијена подморница „Тиса“

Први далекосежан потез Удружења било је писмо министру одбране Црне Горе, септембра 2008, да се диверзантске подморнице које су претходно 2006, осамостаљењем ЦГ, оглашене сувишним за Војску Црне Горе (пет објеката) - доделе подморничким друштвима земаља које су највише учествовале својим привредним и научним капацитетима у њиховом пројектовању, градњи и опремању (Словенија, Хрватска и Србија).

Недуго потом огласио се министар на конференцији за штампу у Тивту, фебруара 2009. рекавши да по иницијативи подморни-

На београдском сплаву „Кеј“ 23. новембра одржана је свечана седница Скупштине Удружења „Подморничар“ којој су присуствовали многобројни гости.

Наше подморничарство је кроз шест државних субјеката, непрекидно трајало 77 година (1928–2005) и нису га уништили фашисти у Другом светском рату, него га растури то чак историје који се тако немилосрдно закотрљао овим просторима, на таласу новог светског поретка.

У предратном подморничарству (до почетка Другог светског рата) служило је 200 професионалаца (подофицира и официра) и 360 морнара. Послератна математика казује, по истој матрици рачунања, да смо имали 550 професионалаца и 640 морнара, што укупно износи – 750 старешина и 1.000 морнара.

У Београд је пребачена подморница „Тиса“ из бившег састава Ратне морнарице СФРЈ, која је уређена за музејски експонат, па нека бар идућих 77 година казује понешто о српским подморничарима и дубинама Јадрана.

Велики успех је и то што је светски конгрес подморничара доведен у Србију, без мора и морнарице, а то су ветерани и асови светског подморничарства, чиме је Међународна асоцијација подморничара ветерана Удружењу указала велико поверење.

Како је настало удружење подморничара

Формирању Удружења 2004. претходила је агилна иницијатива бивших подморничара из Новог Сада у деведесетим годинама да се учини нешто у смислу оснивања друштва, па су се на једном окупљању договорили да ће присутни представљати језгро будућег подморничког организовања, а били су присутни Живо Коларовић, Јожеф Романов, Раде Илин, Ратко Амићић, Зоран Радосављевић, Ђорђе Бранисављевић, Милан Анчић, Миле Секулић, Павле Црногорац, Никола Дубајић, Иван Станковић, Душан Шијан, Стипан Балажев, Велизар Јовић, Владе Огар и Дане Обрадовић.

Годину дана потом, на једној заједничкој вечери на броду *Козара* у Новом Саду (децембар 1997), било их је по 15-ак из Новог Сада и Београда и једногласно суподдржали иницијативу да се тадашње „језгро неформалног друштва“ региструје надлежној државној институцији под пуним именом Подморничарска седиштем у Новом Саду, али ништа није урађено до агресије 1999. па ни после тога. У договору с „Новосађанима“ тек 2003. усагласили су да се то уради у Београду због једноставније оснивачке процедуре, што је резултирало оснивачком скупштином 2004. године.

Удружење је основано 19. новембра 2004. у Дому ВС у Београду, а оснивачи су били Милутин Милановић, Добривоје Тодоровић, Владо Марунић, Милан Комар, Никола Соколић, Владимир Милатовић, Љубисав Проле, Милован Врцељ, Сава Николић, Џемаил Паучинац, Ратко Вучетић, Војислав Медић, Гојко Шолајић, Симо Панић и Никола Оташ.

Радам Оснивачке Скупштине су председавали Милутин Милановић као најстарији подморничар, Владимир Милатовић и Никола Соколић као адвокат у припреми материјала за успешно одвијање седнице и потом регистровање удружења. На седници је изабран Управни одбор у саставу Владимир Милатовић, Добривоје Тодоровић, Војислав

ника на Новом гробљу у Београду, који је лако пронађен и уређен. Запаљене су и свеће 30. септембра 2020. на дан кад је Ђорђе подморничар умро 50 година раније у свом родном граду.

Добар промотивни материјал брзо је уређен и крајем априла упућен домаћину 53. конгреса у Пули и уз смишљено лобирање код шефова делегација током трајања конгреса, да бисмо на завршној седници гласовима већине победили Хаифу. Подморничари Србије успешно су у Београду организовали Конгрес подморничара којем је присуствовали делегати из 24 земље.

Нова кандидатура

Године 2025. следи 60. конгрес у Гдињи (Пољска), где би се требали појавити српски подморничари да их „не забораве“, а нарочито због истицања кандидатуре (три године унапред) за конгрес у нашој земљи 2028. на 100-годишњицу оснивања ЈУ подморничарства.

Прва књига, својеврстан издавачки подухват *Подморничарство Југославије*, објављена је 2012. године. Потом је из штампе изашла књига Бошка Антића под насловом *Небојша – подморница непокора*, 2020. трећа књига *Једном подморничар...* Милана Комара, објављена је 2024, а четврта *Курск – 20 година касније* Игорa Курдина, капетана бојног брода – руског подморничара, такође 2024. године, коју је на наш језик превео Милосав Мијовић.

Књига *Приче из дубине* коју никако да буде приведена штампи, углавном због слабог одзива чланства да доставе текстове – чланова, а и колега из иностранства (Пула, Пивка, Тиват) који су свесрдно обећали своје прилоге, јер би књига попут монографије била заједнички објављена.

Идеја о тој књизи је настала предлозима појединих чланова да се у фази припреме текстова за монографију објави и понешто шаљиво и пикантно из дубина, што је на уређивачком одбору одбијено због озбиљности наслова, па је дата шанса да се то касније уради...

Рукопис једног члана под насловом *Подморница 911 Тиса* добро напредује и биће сигурно завршен до марта 2025. па би и она могла бити одштампана у идућој години.

Тзв. „подстанарски статус“ уз прихватљив износ режиских накнада и престижну локацију канцеларије у улици Кнеза Милоша 82 прија из више разлога, али је питање до када – хоће ли држава (тј. Републичка дирекција за имовину) и поред добре комуникације с њима уважити као најактивније и најбоље пласирано удружење потекло из армијских структура или ће једног дана подморничаре „пустити низ воду“.

Подморница 911 – било где да је армијске или градске власти лоцирају мораће да се обрате подморничарима у смислу помоћи и едукације лица претендената да буду кустоси, домаћини, водичи или одређени за одржавање објекта, јер потпуно нови музејски експонат улази у њихов посед. Та подморница ће, сасвим је извесно, бити истакнуто сазнајно место некадашње техничко-технолошкомоћи бивше земље и наравно атрактивно туристичко одређиште..

М. К.

На броду су се окупили чланови у великом броју

Радно председништво укупно

чара из Београда поклањају по једну подморницу друштвима из наведених земаља, уз напомену да једну остављају за своје музејске потребе. Знано седа је једна остала у Сплиту, а једна изрезана у Ремонтном заводу у Тивту претходне 2008.

Потом је „Тиса“ од 12. јуна 2018. до 21. Децембра 2023. дакле пет и по година, слагала нове слојеве рђе у врбаку морнаричког комплекса на Ушћу.

Експресије је, како то и приличи озбиљној професији, урађена процена трошкова рестаурације и детаљна спецификација радова њеног уређења и превозиња у музејски експонат, да би тек последњих дана децембра 2023. била превезена у бродоградилуште, „Сидро“ у Остружници, које је на тендеру Министарства одбране добило посао. Углавном је рађено спољашње уређење јер је тешка дубинска корозија претила да подморницу претвори у гомили гвожђа. Рестаурација је рађена у периоду јануар-мај ове године да би 8. јуна подморница била враћена на место одакле је одвежена у ремонт, с потпуно нејасном перспективом где ће јој бити коначна локација. А помињана су одредишта: Ушће Београд, база РФ Нови Сад, Музеј науке и технике, Голубац, Јагодина, Кула и најновија Аеродром Никола Тесла.

Након промоције монографије *Подморничарство – 100 година* колеге Андреја Корбара у Пазину, децембра 2007. у којој је дат осврт на светске прилике у том домену поморског ратовања - севнула је идеја да се нешто слично уради и о тешкој професији, честитој и опасној, која је још 1928. до 2005. непрестано била присутна у свим варијантама одбране наше земље. Почело се с дефинисањем теза, именовањем аутора, подручјима истраживања, методологијом, смерницама, итд. да би књига изашла из штампе у фебруару 2012. и потом убрзо промовисана у Београду, Пули и Тивту.

Улица која носи име подморничара

На насловној страни монографије стоји да су издавачи подморничка удружења из Београда, Љубљане и Пуле уз напомену да су колеге из Црне Горе основали своје удружење тек крајем 2012. Тираж је био фантастичних 1.000 примерака, а кључ поделе и плаћања је био по трећина свакоме, с тим да су Словенци препустили 200 примерака колегама из Србије по штампарској цени, јер су одмах кренули да ураде превод на свој језик.

У протеклих 12 година и исказаних интереса пријатеља и јавности остало је још 30-ак примерака те књиге. Главнина посла око припреме теза, истраживања, комуникације с ауторима, уређења текстова итд, урађена је под сводом београдског удружења, где су своје тезе одрадили (Антић, Радовић, Видаковић, Црногорац, Милатовић, Јовановић, Рапајић, Зекај, Тодоровић и Оташ), а посебно се, због неуморног истраживања и графичког доприноса, истакао колега Милатовић.

Са свечане промоције монографије 23. марта 2012. у Дому ВС у Београду, упућена је молба управи града да се једној улици у граду додели име „Улица подморничара Ђорђа Митровића“, у знак поштовања његовог незаборавног дела да са некома скрпљеном посадом подморнице *Небојша* исплови из Боке пут Египта и савезничких снага 16. априла 1941. касно увече. То је било неколико сати пред заузеће Боке од стране италијанске фашистичке солдатске која је истог дана заробила преостале три подморнице.

Управа града Београда је уважила молбу и од 15. октобра 2013. у насељу Миријево постоји Улица подморничара Ђорђе Митровића. Унук Ђорђе Митровић из Новог Сада који је добио име по деди Ђорђу команданту Небојше, дао је „адресу“ дединог споме-

Последице употребе пројектила са осиромашеним уранијумом

УГРОЖЕНО ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИКА СРБИЈЕ

У току агресије НАТО-а 1999. године, контаминирана је територија СР Југославије употребом муниције са осиромашеним уранијумом, и другим хемијским материјама, високо позиционираних на листи канцерогених материја Светске здравствене организације. Евидентно је повећање оболелих од карцинома и других обољења које научна и стручна јавност доводи у везу са догађањима те за нас кобне 1999. године. Опасност ће вечно трајати због дугог времена полураспада неких контаминаната.

Оружана агресија здружених снага НАТО-а на СР Југославију 1999. године, по много чему била је јединствена: (1) Реализована је кршењем многих међународних конвенција и докумената; (2) Отпочета је без одобрења СБ УН и парламената земаља учесница у агресији, у савезу са терористичком организацијом тзв. ОВК, против земље која је бранила свој суверенитет и територијалну целовитост, (3) Карактерише је употреба нове врста оружја и муниције са материјалима чија се енергија атома изазива трајне вековне штетне ефекте на животну средину и живот у њој. Употребљено је оружје које користи муницију са осиромашеним уранијумом (ОУ); (4) Гађани су објекти и постројења хемијске индустрије различите врсте и намене, па чак и они који нису смели, јер су на „Мапи хазарда“ и (5) Употреба класичних убојних средстава, због хемијских загађења, изазвала су катастрофална разарања, али и последица по здравље и животну средину.

Били смо изложени и еколошком геноциду - уништавању животне средине и угрожавању живота и здравља становништва у ширим размерама и са дугорочним последицама, па су зато, на овим просторима по неким карактеристикама снаге НАТО-а водиле радиолошке и хемијски рат.

Тим актима учињена је катастрофа огромних размера. Тренутне последице ових акција имали смо прилике да видимо, а о накнадним непрестано расправљамо, јер их већ увелико преживљавамо. Колико ће трајати, и зар је све то било потребно, питања су која с правом стално постављамо.

Радиолошка контаминација

Под појмом осиромашени уранијум подразумева се уранијум са садржајем изотопа У-235 испод 0,7 % и доминантним присуством У-238 од 99%. То је радиоактивни отпад, осиромашен у погледу присуства У-235, али је обогаћен преко 99% У-238. Њега поседују све земље са развијеном нуклеарном технологијом (у литератури постоји податак да су САД поседовале више од 700.000 тона). По међународним прописима које регулишу ту проблематику, земље поседнице су обавезне да га чувају и складиште на својој територији. Али поред опасности које то носи, процес је

ПИШЕ

Слободан Петковић,

генерал-мајор у пензији и председник Скупштине Друштва Србије за борбу против рака

веома компликован (опасан) и скуп. Уместо тога, државе поседнице га уступају војноиндустријском лобију који га, због особина (запаљивост, висока температура горења, велика густина и ниска цена), уместо скупих материјала, уграђују у противоклопну муницију различитих врста и калибра. Те пројектиле бесомучно сеју по свету ратујући, не марећи за последице. Те земље су веома активне у затаскавању, негирању или минимизирању последица.

Одмах по отпочињању агресије НАТО-а на Србију (СРЈ), авиони А-10 из састава ваздухопловних снага САД су 28. и 30. марта 1999. године гађали муницијом са ОУ шири рејон Призрена. Оваква дејства су настављена у даљем току агресије. На тај начин вештачки је створана дуготрајна радиоактивна контаминација територије, опасна по људе, животиње и животну средину.

Прикупљени подаци и они из извора НАТО-а могу се свести на следеће: укупно је остварено око 112 удара муницијом са ОУ на 91 локацију: 12 удара на девет локација у Р. Србији, два удара на једној локацији у Р. Црној Гори и 98 удара на 81 локацију на КиМ. Најинтензивнија дејства била су у рејонима Призрена, Ђаковице, Дечана, Урошевца и Ђураковца. Укупно 49 (или 44%) напада муницијом са ОУ извршено је после постигнутог споразума о окончању агресије - у последњих 10 дана рата, што недвосмислено говори о намерама да се што више радиоактивног отпада остави

„на вечно чување“ Србији.

Зашто су у животну средину Србије оставили врло опасан радиоактивни отпад, иако су знали какве последице он изазива код становништва, а располагали су богатим арсеналом оружја, којим су могли да извршавају своје ратне задатке! Одговор је једноставан: Зато да би се ослободили радиоактивног отпада, кога су по свим међународним прописима, морали да складиште и чувају на сопственој територији, а то је за њих било скупо, а и ризично, па га зато „бескрупулозно сеју по свету“, остављајући другима на чување, не марећи за последице, за које су знали.

Још давно, 30. октобра 1943. године, један од научника из пројекта „Менхетн“, писмом је упозорио Генерала Лесли Гривса, да уранијум и продукти који емитују радиоактивно зрачење могу да дођу у организам удисањем, путем хране или воде. Инхалација уранијума ће бити праћена иритацијом слузокоже носа, грла и бронхија, која ће се јављати од неколико сати до неколико дана... а да, и у гастроинтестиналном тракту могу да изазову различита обољења, у виду чирева и перфорација органа, која могу да доведу до смрти. Као да је још тада описивао нека обољења од којих су оболевали ветерани заливских и балканских ратова, после употребе муниције са ОУ. Министарство енергетике САД спровело је испитивања код својих радника у погонима за прераду руде уранијума у држави Кентаки, и знало да уранијум који је прерађиван у војним реакторима садржи трагове нептунијума, плутонијума и уранијума-236 (а то је уствари радиоактивни отпад, читај - ОУ), елементе који су хиљадама пута канцерогенији него природни уранијум, да смеша има веома дуго време полураспада, те се зато задржавају у организму, изазивајући канцерогенезу (процес за време инкубације малигнитета у органима где се задржава). То значи да су рејони где је употребљавана муниција са ОУ као канцерогени материјал, код војника и становника довели до оштећења ћелија органа, изазивајући канцерозна и друга обољења.

И бивши мајор америчке војске, проф. физике Dag Rocke, иначе директор програма за развој пројектила са ОУ, шеф радиолошке заштите америчке војске, објавио је 1994. године документа којима је потврдио да је влада САД била свесна

Метак који садржи осиромашени уранијум

Пројектили са осиромашеним уранијумом у Војном музеју

аљкавости и њихових особина да природа нема механизма за разградњу и данас слободно у природи и наносе разноврсне штете и изазивају последице - учињена је права еколошка катастрофа.

Експлозивна пуњења у убојним главама ракета и бомби састојала су се од јаких конвенционалних војних експлозива, којима се у процесу производње, поред органских, додају и неоргански адитиви, да би појачали енергетско дејство на циљу. Такође су додавани и метални прахови: алуминијум и цирконијум као запаљиве компоненте. Детонациони продукти убојних средстава после експлозије су били отровни, загушљиви гасови: оксиди азота и угљеника, амонијак, хлороводоник и хлорни радикали, а и бројне комбинације, које су могле да настану при експлозији. Поред ових, у продуктима детонације су се налазили оксиди метала, који су били додатни експлозивима (алуминијум оксид, магнезијум оксид, цирконијум), али и тешки метали (уранијум, антимон, олово, кадмијум, молибден и жива) који су улазили у састав металне облоге експлозива и одређених склопова у ракетама за ефикасно разорно деловање. Коришћени су и просторни или термобарични пројектили пуњени токсичном експлозивном смешом етилен оксида и магнезијума.

Употреби, остави и заташкај на сваки начин

Агресор и његови савезници, свих ових година, и њихови лобисти у земљи, на различите начине, покушавају да негирају или умање штетне ефекте радиолошке и хемијске контаминације животне средине. Вероватно и снажним притисцима на владе и поједине научнике земаља које имају последице код војника и становништва утичу да се о томе ћути и не истражује. Од њих се не може ништа ван тога ни очекивати, тако да ови проблеми нису више стручно, већ политичко питање.

Под притиском САД неке међународне организације и појединци настоје да релативизирају здравствене утицаје и заташкају тешке последице радиолошког и хемијског загађења животне средине, друге су одустајале од израде извештаја, повлачиле урађене, или су их замењивале новим верзијама у којима умањују опасности. У то су се умешале чак и УН.

У мају 1999. бирократе УН су покушале да сакрију од јавности шокантан извештај Сенегалца Бакари Кантеа, шефа прве мисије УНЕП-а (Програм УН за човекову околину) о еколошким последицама бомбардовања СРЈ. Извештај говори о „еколошком ужасу који се догађа у СРЈ ... Атмосфера и тло у СРЈ трајно су загађени отровним материјама због бомбардовања индустријско-хемијских комплекса и употребе муниције са ОУ“. Извештај је категоричан и говори да ће генерације на бомбардованом тлу патити од канцерозних и других обољења. Нажалост, то се догађа.

У свету су се, посебно око примене муниције са ОУ, дефинисале јако супротстављене струје, где једна покушава да истраје на принципу да не постоје нивои контаминација без ризика, друга која покушава да постојеће границе у препорукама још више подигне и трећа која све то негира. У свему томе битно је присутан и евидентан конфликт интереса.

Оправдан страх

Код нас, после завршетка агресије, а и данас, јавност је подељена у ставовима о могућим негативним ефектима агресије по животну средину, а тиме и на будући живот и здравље многих генерација људи. Догађања у протеклом времену, а радови који су објављени, наступили у медијима, су нам сведочења да постоји, и да је оправдан страх о евидентној еколошкој катастрофи на територији Србије и суседних земаља. С друге стране, они који су учествовали у агресији и бомбардовању, њихови лобисти у земљи, разне интересне групе и комисије које су под њиховим патронатом крстариле овим просторима, углавном тврде да у постојећем стању животне средине штете и последица од тога нема, а тамо где их је морало бити, да су минималне.

Нажалост, истину све више осећа наше становништво. Она је у све већем броју канцерозних и других обољења на овим просторима, о чему свих ових година пишу и говоре многи страни и наши познати и признати стручњаци у овој области. Она је и у обољењима војника и цивила који су боравили на простору Цосова и

геноцидне природе ОУ, још од 1943. године (када је развијала нуклеарно оружје).

То у својим радовима наводи и др Александра Милер, из америчког Министарства одбране, а у овом контексту, заслужују помен и: проф. др Асиф Дураковић, проф. др Гинтер Хорст, проф. др Алфред Шот, проф. др. Леонард Динц, Генерал Леонардо Базари и други.

Хемијско загађење

Велику опасност по здравље људи и екосистема је и чињеница да је НАТО у току агресије гађао и разорио велики број индустријских капацитета у Сомбору, Новом Саду, Панчеву, Београду, Крагујевцу, Нишу, Лесковцу, Приштини, Баричу Смедереву, Прахову, Бору, Лучанима, Краљеву, Богутовцу, Гњилану...

Животну средину Србије загадиле су велике количине опасних и канцерогених материја. Неке од њих су и због небриге,

Метохије или другим деловима бивше СФРЈ, или живе поред и на КонЗ, а за чију заштиту, глас све више диже штампа, научна и стручна јавност у свету, а судови неких земаља обављају свој посао.

Предузете мере:

-Извршена су поновна извиђања свих гађаних рејона (осим на КиМ). Кроз анализу узорака из гађаних рејона, дефинисан је степен опасности за сваки рејон, који је затим изолован оградањем бетонским стубовима, жичаном оградом и видном забраном присуства на српском и албанском језику. Одређени су и приоритети за деконтаминацију;

Обустављено праћење здравља бранилаца

-За простор СР Југославије ван КиМ, за деконтаминацију у првом приоритету предложени су локалитети где је садржај ОУ у узорцима износио од 200 до 235.000 Вq/kg: Пљачковица, северно од Врања; Боровац, јужно од Бујановца, две локације; Череновац, југозападно од Бујановца, две локације; Братоселце, североисточно од Прешева и Рељан источно од Прешева, на територији Р. Србије, те рејон тврђаве Арза на полуострву Луштица у Р. Црној Гори;

-Информисано је становништво;

-Организовано је и праћено здравствено стање војника на ВМА, али је касније тај процес заустављен;

-Предложено је и организовано праћење здравља становништва и стања територије;

-Деконтаминација у Србији завршена је 2007. г, а сав р/а материјал смештен је у СКР/АО у Винчи;

-Сугерисано је надлежним министарствима да се активно укључе и подрже иницијативе пред Организацијом УН о забрани производње и употребе муниције са ОУ и тражена одговорност оних који су доносили одлуке о употреби ове муниције, јер је то у супротности са међународним конвенцијама.

-Обављена је хемијска деконтаминација неких локалитета у режији надлежних цивилних институција.

Последицама радиолошко-хемијске контаминације, а посебно употребом муниције са ОУ, интензивно се бавио академик медицинских наука Слободан Чикарић, наш познати радиолог/онколог, кога колеге лекари из поштовања зову „Отац српске радиологије“. Аутор ових редака имао је част да са њим ради на књизи „Злочин у рату - геноцид у миру“ која је објављена 2012. године, где су проблеми примене муниције са ОУ „омеђени“, могуће последице и правци у решавању тог проблема представљени јавности. Уграђена су искуства у праћењу чернобилске катастрофе и ратних догађања, која су измерена према раније задатом циљу.

Све више оболелих од карцинома

Чикарић наводи да је крајем прошлог и почетком овог века пратио кретања малигних тумора у свету и Србији, користећи

податке Светске здравствене организације, Института за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ у Београду и Републичког статистичког завода Србије. Статистички подаци су потврдили његове прогнозе о порасту броја случајева малигних тумора.

Утврдио је да је стопа учесталости свих малигних тумора у Србији пре агресије била двоструко мања у односу на стопе развијених Европских земаља. Током прве деценије 21. века стопа учесталости малигних тумора у Србији расла је у просеку 2% годишње, а смртност 2,5% годишње. У исто време у САД је учесталост опадала у просеку 0,6% а смртност за 1,6% годишње. Превођењем релативних у апсолутне бројеве дошао је до податка о броју новорегистрованих малигних тумора и броју умрлих у Србији. Када је ове бројеве израчунао за прву и другу половину декаде, утврдио је да је у другој половини декаде (2005-2010) регистровано 9,5% више малигних тумора, док је смртност била повећана за 11%.

Повећана смртност

Такође је веома интересантан закључак за учесталост и смртност код системских малигних тумора (леукемије/лимфоми) у посматраном периоду. За прву декаду у стопе су биле сличне као за све малигне туморе. Међутим од 2006. године долази до наглог скока: учесталост 59% а смртност 110%, док су 2010. године ове стопе расту у односу на 2001. и то учесталост на 110%, а смртност на 186,1%. Закључак је да ово није случајно, већ да су овоме узроци канцерогени агенси којим је загађена животна средина Србије у претходном периоду, те за нас кобне 1999. године у време агресије НАТО-а на СРЈ. То је поред осталог радиоактивна прашина коју су чинили састојци ОУ, у траговима уранијум-236, америцијум, нептунијум, технецијум и плутонијум-239, са којима су становници Србије су долазили у додир и уносили у организам удисањем, преко хране и воде, што је узроковало обојевања и скокове о којима је било речи. Увођењем појма „латентни период“ који је за леукемију и

лимфоме („мека ткива“) свих врста од 5 до 10 година, а за малигне туморе у просеку око 7,5 година. За солидне туморе („тврда ткива“), који чине 95% свих малигних тумора, латентни период је од 10 до 20 г, допуњује се одговором за напред изнесен закључак.

Ако погледамо врло интересантне податке Републичког завода за статистику, о кретању броја становника и малигнитета у Србији за период од 1998. до 2017. закључује се следеће: Укупан број становника, централна Србија и Војводина 1998. године (година пре агресије), био је 7.620.000 становника. Морталитетна стопа од малигних тумора износила је 230 умрлих свих узраста и оба пола на 100.000 становника. А 2017. године, број становника се смањио на 7.020.000, док се морталитетна стопа од малигних тумора попела на 313 умрлих на 100.000 становника, што је пораст за 36% у односу на годину пре агресије. Број становника опада, а број умрлих расте - допуна је претходне тврђење.

На Космету још теже

Упоредивши податке Међународне агенције за истраживање рака и наше податке и на основу стопа учесталости и смртности од малигних тумора у Србији, у првој деценији овог века, Професор Чикарић закључује да је НАТО и њен „Милосрдни анђео“ одговоран за новорегистроване малигне туморе и умрле од њих у Србији. А број оболелих и умрлих у Србији од малигних тумора до којих је дошло захваљујући „Милосрдном анђелу“, указује да је НАТО агресор починио „Genocid sui generis“.

Ситуација на КиМ је још тежа. Званични подаци, до којих смо дошли у Статистичком годишњаку тзв. Републике Косово из 2018. године у којем су објављени кратки сегменти који се односе на кретање оболелих и умрлих становника Косова од малигних тумора су веома тешки. Анализирајући број новорегистрованих малигних тумора, утврђено је да је после завршетка латентног периода за све солидне туморе (95% свих малигних тумора), дошло до

Авион А-10 из којег се испаљују пројектили са осиромашеним уранијумом

наглог скока 2013/2014. годину од око 101%. Ово говори у прилог чињеници да је на КиМ бачена релативно велика количина ОУ.

А неурохирург - онколог, проф. др Даница Грујић стално упозорава на пораст броја случајева тумора мозга код деце млађих од пет година, као и да „нису ретки случајеви да се код одраслих јављају канцери на више места у организму, а нису метастазе“, Има доста оболелих од рака дојке, панкреаса, мозга... Јесте боља дијагностика, али ови монструми од карцинома са којима се сусрећемо, су нешто невероватно... Трпимо последице бомбардовања земље 1999. године“, што на свој начин потврђује тврдње које је у својим радовима дао проф. Чикарић.

Загађена изворишта воде

После агресије НАТО-а код нас је урађена научна студија под називом „Правци кретања полихлорованих бифелина (пиралена) у водама након НАТО бомбардовања“, коју је урадила и на њој докторирала биохемичар Биљана Стојановић - Милосављевић. Она је пре, за време и после агресије НАТО-а, узела и анализирао око 1.800 узорак тла, подземних и надземних вода, речног дна, наноса река Лепеница, Ждралица и В. Морава и изворишта питке воде из слива ових река. Дала је врло корисне закључке и препоруке. Рад је стручна јавност оценила високим оценама. Он, као такав, представља значајан допринос сазнањима о последицама хемијских загађења током бомбардовања НАТО-а на животну средину и напорима да се докаже потреба извршења ремедијације животне средине у Србији. Али брзо после докторирања умире од карцинома, који је вероватно изазван радом и контактом са канцерогеним материјама на докторату.

А парадигма синергетског дејства ратног загађења је случај седмогодишње Слајане Шаренац, која се играла у кратеру бомбе непосредно после бомбардовања и којој су отпали нокти на рукама и ногама, а потом су се појавили и други здравствени проблеми од којих је преминула.

Повећан је број новорођене деце са психо-физичким деформацијама, затим број оболелих од аутоимунских и других болести, увећан је број стерилних и зато

разведених бракова, а у експанзији су и друге болести које везујемо за догађања 1999. године. Званични државни органи наводе податак да смо у 2023. години стигли до бројке од око 40.000 оболелих од карцинома на годишњем нивоу, а то је знак за узбуну!

Ко је посејао ОУ, нека га и очисти

У ситуацији у којој се налазимо треба предузети следеће мере:

-Дефинисати државну политику за решавање проблема створених контаминацијом животне средине кроз национални програм и организацију за праћење догађања у тој области и утицаја на здравствено стање становништва и предузимање мера за његову ремедијацију;

-Обезбедити приоритетно и одговарајуће лечење оболелих од дефинисаних и очекиваних болести;

-У склопу преговора који се воде за решавање проблема на КиМ, инсистирати на предузимању одговарајућих мера на том делу наше територије;

-Тражити начине за добијање материјално-финансијске и сваке друге помоћи из иностранства за решавање ових проблема;

-Посредством Организације УН покренути поступак за забрану производње, коришћења и уништења постојећих стоква оружја са ОУ;

-Са земљама које су имале или имају војнике на просторима бивше СФРЈ и данашње Р. Србије, формулисати и предлагати заједничке програме истраживања овог проблема;

-Тражити пут и начин за пружање моралне и материјалне сатисфакције пострадалим;

-Утврдити одговорност оних који су одлучили да употребе средства и начине ратовања која су забрањена међународним конвенцијама, јер су знали за последице, а ратне задатке су могли да извршавају другим средствима из арсенала оружја којим су располагали;

-Одлучно захтевати да они који су употребили ОУ и изазвали хуманитарну катастрофу учествују у санацији последица, да покупе радиоактивни материјал и врате га тамо где су га по свим међународним прописима морали чувати.

На потезу држава

У току агресије НАТО-а 1999. године, контаминирана је територија СР Југославије употребом муниције са ОУ, и другим хемијским материјама, високо позиционираних на листи канцерогених материја Светске здравствене организације. Евидентно је повећање оболелих од карцинома и других обољења које научна и стручна јавност доводи у везу са догађањима те за нас кобне 1999. године. Опасност ће вечно трајати због дугог времена полураспада неких контаминаната.

До сада се није ништа значајније урадило да важан национални пројекат: формирање међуресорног координационог тела за утврђивање последица бомбардовања НАТО-а по животну средину и здравље становништва, добије легитимитет на седницама Владе и Скупштини Србије и да потписани уговор између министарства Владе Р. Србије, постане правоснажан. Треба искористити прилику да се институције државе Србије, научници и истраживачи, својим резултатима придруже заједничким напорима да се испита понашање радиоактивне и хемијске контаминације створене током агресије НАТО-а у животној средини и њен утицај на здравље становника Србије. Обавеза је да онима којима здравље може бити или је већ нарушено, због примене муниције са ОУ и хемијског загађења, помогнемо да остваре своја права, у организацији и уз помоћ наше државе.

Пасивност наноси велике штете

Недостатак финансијских средстава, политичка пристрасност, притисци, нити било шта друго, не може да буде оправдање за небригу о људима који су као праве патриоте бранили своју земљу или живе поред територија које су бомбардоване, и не својом кривицом доведене у ситуацију да буду контаминирани, па да они и њихово потомство, можда имају последице по своје здравље. Њима се мора дати прави и сигуран одговор и пружити помоћ, посебно у овом и наредном периоду када је због све већег протока времена евидентна појава болести изазваних применом муниције са ОУ и хемијским загађењем животне средине. Нико нема право да им то ускрати.

То је законска обавеза оних који су на одговарајућим функцијама, али и морална свих нас, према овим и будућим генерацијама, којима су животна средина у неким деловима земље, живот и здравље у њој веома угрожени. Зато не смео бити пасивни и мирно спавати. Ако све то не решимо, нико нас не може оправдати, а генерације које долазе нам неће опростити.

У Војној академији, у оквиру предмета предмет „Морал армије“ бројне генерације су учили професори да је однос према бившим браниоцима отаџбине детерминанта успеха сваке њене будуће одбране. Држава за све то мора да има слуха да најзад чује запомагање народа и вапаје стручне јавности за помоћ у реализацији њених идеја. Она је то врло успешно показала и демонстрирала кроз борбу са ковидом, борећи се за здравље нације.

Актуелна светска дешавања у огледалу прошлости

РАТОВАЋЕ СЕ ТОЉАГАМА

Повељу ОУН и међународно право треба ревитализовани
и учинити да међународни мир и безбедност поново буду
референтна вредност човечанства

ПИШЕ

проф. др **Милан Мијалковски**

Светски рат представља вишедимензионални сукоб између најмање две велике силе или војнополитичких савеза држава у којем је примарни (преовладавајући) оружани или неки неоружани облик борбе, са циљем прерасподеле моћи на глобалном нивоу. Оружана борба је примарни садржај Првог и Другог светског рата, а неоружани садржаји (идеолошки, политички, шпијунски, пропагандни...) били су примарни садржаји Трећег (Хладног) светског рата.

Релевантна сазнања у вези са престанком претходних светских ратова указују и упозоравају на то да је реч само о њиховом привременом обустављању. Тињајући реваншизам поражене стране или охолост победничке стране, као и појава нових великих сила, посебно илузија и покушај неког актуелног хегемона да ће ефикасном применом сопствене (оружане, неоружане или комбиноване) моћи загосподарити светом (успоставити нови светски поредак), доводили су до избијања новог светског рата. То поуздано потврђује актуелни Четврти светски рат, који је почео одмах након окончања Трећег (хладног) светског рата (1990/1991). Победник у Хладном рату (НАТО), неосновано самоуверен у своју моћ да је повољан тренутак да овлада светом, није губио време. Усклађеном применом „меке“ и „тврде“ моћи, приоритетно и тежишно се фокусирао на овладавање простором бившег противника (земаља чланица Варшавског уговора). У том походу на Исток, простор тадашње социјалистичке Југославије је одабран као полигон где ће проверити освајачки планови и потом применити на другим просторима. У дослуху са исламистима, првенствено са исламистичком терористичком перјаницом, познатија као Ал Каида, непромишљено је НАТО кренуо у насилно разбијање Југославије, које је трајало до 1992. године. Упркос снажној подршци сепаратистичким снагама у Југославији, стратегијски циљ је само делимично остварен, јер изнуђен оружани отпор српског народа у Хрватској и Босни и Херцеговини, трајао је до 1995. године, а тероризам албанских

терориста на Косову и Метохији против Србије није био успешан. Несумњиво зато, његова охолост и нестрпљивост је 1999. године испољена беспреседанском оружаном агресијом против СР Југославије, ради пружања директне подршке тероризму албанских сепаратиста и разбијања територијалног интегритета Републике Србије. Тим злочином против мира, осим што је прекршио Повељу ОУН и међународно право, упутио је упозорење другим „непослушним“ државама шта их чека, уколико одбију захтеве за „сарадњу и заштиту“, односно капитулацију.

Чудновато незнање

Шта су заборавили изазивачи Четвртог светског рата? Није занемарљив број политичких, војних и академских ауторитета који сматрају да је Четврти светски рат почео војном агресијом НАТО-а на СР Југославију 1999. године. Истина је, пак, да је овај рат почео договорном неоружаном агресијом НАТО-а и транснационалних исламиста на социјалистичку Југославију која је резултовала избијањем оружаног сукоба између народа Југославије 1990. године и трајала наредних неколико година. Прва фаза њихове агресије ради покоравања Балкана, трајала је једну деценију (1990-2000), током које су главари НАТО-а, између осталог, показали чудновато незнање, огромну неопрезност и неосновану самоувереност за вођење наредне фазе светског „хибридног“ рата. Наиме, нису узели у обзир неке чињенице о томе да су догађаји на Балкану у претходним светским ратовима имали огроман утицај на њихов почетак, ток и завршетак. С тим у вези, помињемо само неке чињенице.

Илузија моћне Аустроугарске о брзом поразу и окупацију Краљевине Србије испољена је нападом на Србију, чиме је почео Први светски рат (1914), који је трајао до 1918. године. Победа српске војске над аустроугарском 1914. године, између осталог, утицала је на ангажовање јаког контингента немачке војске и Бугарске против Србије 1915. године. Упркос огромним људским жртвама Србије, Српска војска је у септембру 1918. године дала највећи допринос у пробоју Солунског фронта и поразу удружене немачке, аустроугарске и бугарске војске и посредно утицала на капитулацију немачке војске на Западном фронту.

Нападом Немачке на Пољску 1939. године, почео је Други светски рат и трајао до 1945. године, када је нацистичка Немачка безусловно капитулирала. Немачки поход од јесени 1939. до пролећа 1941. године резултовао је окупацији огромног дела Европе, а против Совјетског Савеза требало је да почне 10. маја те године. Међутим, неповољни догађаји у Краљевини

Југославији (27. марта је поништен претходно потписан пакт са Немачком) и одлука Хитлера да казни непослушност Београда, реализована је нападом на Југославију 6. априла 1941. године. Извеле су га респектабилни контингенти немачких и италијанских оружаног снага. Због тога је план „Барбароса“ (напад на Совјетски Савез) померен за 22. јун 1941. Године. Та чињеница, је, према неким ауторитетима, битно је утицала на сламање немачке офанзивне моћи пред Московом крајем 1941. и почетком 1942. године.

Завади, па владај

Током Хладног рата социјалистичка Југославија је представљала тампон зона између јужних крила противника (НАТО и Варшавски уговор). Равноправност народа и народности Југославије представљала је квалитетан модел о томе како треба да буде уређена вишенационална и вишеконфесионална држава. Свесна подмукла ангажованост водећих земаља чланица НАТО-а у насилном разбијању социјалистичке Југославије, показала је његову визију света, односно промовисање модела „Завади, па владај“. Поступајући у том контексту, иритирао је и оснажио одбрамбену свест свих слободољубивих народа и држава у свету, посебно наследницу Совјетског Савеза – Руску Федерацију, посебно својим провокативним ширењем ка њеним границама.

Игнорисањем дипломатских упозорења Руске Федерације да својим ширењем на Исток угрожава европски и светски мир, НАТО је, примивши једну балканску државу у свој састав, направио кобну грешку. Реч је о држави коју прати зла коб у 20. веку, која се састоји у томе што када приступи неком војном савезу, предсказује његов распад. Наиме, она је увек била у савезу држава који је био тренутно јачи, али перспективно на губитничкој страни (у Првом светском рату на страни централних сила, у Другом, на страни нациста и фашиста, у Хладном рату на страни Варшавског уговора). Уколико и у овом (21) веку има таква идентитет, могуће је претпоставити будућност НАТО-а.

Тзв. „обојене револуције“ представљају

Ракета орешник
има снагу
тактичке
нуклеарне бомбе

Нови лекови, суплименти и профит РОГ ЗА СВЕЋУ

У свакодневном животу на сцени је агресивни маркетинг којим се нуде сумњиви производи. Преваре су најчешће у лековима који то нису

карактеристичан облик похода НАТО-а у успостављању светског поретка по свом укусу. Посебну тежину за актуелни Четврти светски рат има „Мајданска револуција“ у Украјини (2014), када је свргнут тадашњи легитимни режим, а огроман део украјинског становништва пружио је оружани отпор новоуспостављеном режиму и уживао подршку Руске Федерације. Унутрашњи оружани сукоб у Украјини (2014-2022), уз посредну укљученост НАТО-а и Руске Федерације, у фебруару 2022. године ескалирао је у међудржавни сукоб Украјине (снажно подржана од стране НАТО-а) и Руске Федерације, који и данас траје. Заправо, претворио се у непосредни сукоб између НАТО-а и Руске Федерације, будући да главари НАТО систематски саопштавају свој главни циљ – нанети стратешки пораз Руској Федерацији. Објективно посматрано, непромишљено и неозбиљно је чак помињати такав циљ, јер никоме није јасно како га је могуће постићи против државе, чији нуклеарни потенцијал је довољан да вишеструко уништи противника и читав свет. Бројне поуздане чињенице систематски потврђују илузионост поменутог циља, будући да потенцијална жртва показује способност да употребом високософистицирано конвенционално оружје одврати непромишљени НАТО да се реши илузија. У том смислу, довољно је поменути 21. новембар 2024. године, када је Руска Федерација у одговору на дејство дугуметних америчких и британских ракета по војним циљевима на руској територији, употребила балистичку суперсоничну ракету „орешник“ (има разорну моћ као тактички нуклеарни пројектил, а пробија сваки систем противваздухопловне одбране), којом је уништила веома значајан украјински војно-индустријски објекат.

На ивици нуклеарног сукоба

Очиљено, чувена Ајнштајанова мисао да ће се Трећи светски рат водити тољагама не представља упозорење челницима НАТО-а, јер није занемарљив број његових „јастребова“, који сулудо заговарају употребу нуклеарног оружја. Насупрот таквим ратнохушкашима, могуће последице евентуалног нуклеарног рата (уништење човечанства) препознале су две азијске нуклеарне силе. То потврђује сукоб између кинеских и индијских војника око стратешки важне долине Галван, која се простире између кинеског Тибета и индијског Ладаха на Хималајима, у јуну 2020. године, који се одвијао употребом камења, мотки и штапова бамбуса, ојачаних ексерима. Дубока промишљеност умова Кине и Индије резултовала је одрицање од употреба ватреног (конвенционалног) оружја, будући да представља ризик за употребу нуклеарног оружја.

Како окончати Четврти светски рат? Имајући на уму да се у догледно време не назире опадање острашћености сукобљених страна на простору Украјине, односно оружани садржај рата константно ескалира, уколико у што скорије време дипломатска средства не превагну у његовом заустављању, реалан је ризик да Пети светски рат буде вођен тољагама. Остаје да се надамо да ће разум превладати. Повељу ОУН и међународно право треба ревитализовати, а учинити да међународни мир и безбедност поново буду референтна вредност човечанства.

Рекламе на каналима ТВ и на другим медијима су толико агресивне, тако често и дуго трају, да намерник заборави шта је гледао. Посебно место на ТВ и друштвеним мрежама имају оне о здрављу, које убеђују наивне да лече катаракту, зглобове, притисак, ишијас, реуму, импотенцију и многе друге болести и стања.

Продавцима магле ни то није довољно, него зову и телефоном и не можеш их зауставити када почну своју причу и „стручну помоћ“, уколико купите њихов производ. Имају чак и „сведоке“ на ТВ и друштвеним мрежама, који у даху изговоре научно, хвалећи производ!

Када вас назову прво вас питају за године живота (на мети су им нарочито они изнад 50 година живота), како се осећате, па им многи, наивно испричају своје стање здравља, а онда креће „бомбардовање“ и убеђивање да имају нови лек за вас. Успеју тако доста особа да убеде да купе понуђени „лек“ уз „пола“ мању цену од декларисане. Одрам истичу да су залихе за поменути производ на измаку и да га можете добити ако одмах поручите. Да вас убеде користе разне врсте превара. На пример, прикажу слику на мобилном телефону или на рачунару са означена троја врата или три мете. Треба само да притиснете на ону за коју, као срећник, верујете да се крије попуст од 50 одсто.

Да би доказао да варају, аутор овог текста пробао је, у мањим временским размацима, да три пута понови позив и било која врата или мете да нанишани. Резултат је увек исти: остварен је попуст од 50 одсто. Урађено је све да намерник буде срећан што је одабрао управо мету са попустом од 50 одсто, што га, на неки начин, лакоумно обавезује да наручи тај производ „под повољним условима“.

Ако хоћете да купите уписујете своје податке и за два до пет дана стиже роба. Врло експедитивно и преко експрес поште и још не плаћате поштарину? Тако кажу менаџери продаје. То са више могућности за избор циља подсећа на некадашње „шибицарење“.

Следећи начин преваре је да вас

позову на „танку вечеру (ручак) и то бесплатну, да би саслушали њихово „предавање“ о производу који рекламирају. Вечера џабе, а пиће папрено скупо и пада на терет лакоумних. Иду и даље са примамљивањем и нуде неколико дана бесплатног боравка на Копанику, Врњачкој Бањи и слично, али друга особа која вам је нека врста пратње плаћа пуну цену боравка. Обично се ради о старијим особама које наседају на све ове продаје „рога за свећу“.

Наравно, тих лекова нема у апотекама (осим неких) јер су то производи „еминентних“ лекара, стављајући чак и њихове слике, стварних познатих стручњака (чак и др Бојовића, Несторовића и други) који о томе појма немају, јер им је испод части да се вуку по судовима.

Али та вест о леку већ је стигла до народа, а деманти се не читају, ако се и дају. Јер, деманти су као када јастук перја проспете са петог спрата, па отидете да покупите свако перо понаособ.

Посао надлежних државних институција, посебно Министарства здравља, је да прате ситуацију и да ангажовањем званичних органа пробају и у законским оквирима приведу правди одговорна лица и о томе, путем медија, обавесте јавност.

Препоручује се свима да не наседају на овакве провокације лажних лекова, да верују својим лекарима и од њих приме савете и потребне лекове за опоравак, не трошећи узалуд свој новац. Пензионери су посебно на удару јер се зна да готово увек имају неку уштеђевину и да готово увек могу да реагују промптно. Не треба своју пензију да дају оваквим „менаџерима“.

Наивни страдају када се лажним менаџерима на здравље јадају.

Јанко Мићић

О књизи „Од села Равни до Хага“

ЉУДСКИ ЈЕ ПРАШТАТИ

„Жао ми је што пријатне контакте по повратку генерала Драгољуба Ојданића из Хага нисмо искористили и за анализирање спорних навода у књизи, јер сам је касно добио, а споро читао. У међувремену се, нажалост, десила и његова рана смрт. Мени остаје људска и колегијална обавеза да га се сећам са поштовањем“, наводи генерал-пуковник у пензији Јеврем Цокић

По пријему дужности команданта Прве армије Војске Југославије, формацијско место начелника штаба (НШ) било је упражњено. Стога је избор праве личности за постављење на ту дужност за мене био приоритетан, важан и веома оговаран задатак.

С обзиром на то да сам раније као заменик начелника Војне академије Ојданићу, (тада начелнику Катедре ватрене обуке) већ био претпостављени, сећајући се његовог успешног руковођења, од неколико могућих кандидата, одлучио сам се за тада већ генерала Ојданића. Наравно, такав утисак био је одлучујући за његов избор и постављење на дужност НШ Армије, чијим сам радом и понашањем касније био релативно задовољан.

Књига „Од села Равни до Хага - животопис“ генерала армије Војске Југославије Драгољуба Ојданића, којом гје описао свој животни пут од детињства, школовања и службовања, испуњеног разним дешавањима што живот значе и чине га добрим или лошим.

Произвољне изреке

Чињеница да је постигао веома успешну професионалну каријеру, базирану на страначко-политичкој лојалности, његовог последњег положаја и функционисања дужности, није смео дозволити да изрекне неке неистине, инсинуације и непроверене податке, нити да заобиђе чињенице и пренебрегне званична службена документа. Уосталом, као НГШ ВЈ било му је доступно на увид све, али је ипак неодговорно написао спорне чињенице.

Када је реч о неистинама и измишљеним негативним дешавањима у овој књизи о мени су изнете неке произвољне и увредљиве оцене и закључци о службеном односу према њему и неким мојим, наводно, неправилним поступцима у методу и систему рада Штаба и њега лично?

Као сваки разуман човек уважавам и поштујем свачије нормално мишљење и оцену, али само око је то

„Свак је рођен за по једном мријети,
част и брука живе довијека“
Његош

„Што више упознајем људе,
све више Волим животиње“
Шарл де Гол

истина заснована на чињеницама и тиме постала корисна, што овде није случај! Наравно, важећи прописи о надлежностима и међусобним односима између институција и органа, команди и старешина, као и поступак решавања питања кадровске проблематике били су подређени личној афирмацији аутора књиге. Свакако и приказивања себе као поштеног човека и генерала са титулом магистра, борца за поштовање закона и прописи. Наравно, ја ћу се задржати само на демантовању неистина и доказивању чиненица онога што је за мене везано.

Посебно су нетачне и увредљиве тврдње изложене у тексту и фуснотама на странама 192-197 књиге и односе се на моју, наводно „по вези“, прекоманду из Вараждина у Београд 1991. године, и такође наводно мој протиправни продужетак активне службе на дужности команданта Прве армије, јер сам, по њему, прешао граничних 60 година живота?

Да ли зато што је (можда) као НГШ ВЈ и МО Републике Србије тако радио или одобравао такав начин кадрованања, он је моју прекоманду почетком јуна 1991. год. из Вараждина у Београд, као нормалну службену персоналну меру, квалификовао као бег од грађанског рата, остварену наводно по вези и мом захтеву, што је апсолутно нетачно јер постоји доказ. Када такву неистину изрекне генерал његовог положаја и ранга, своју част, достојанство и поштење ставио је под знак питања.

Законом и правилом прописани рад

и поступци надлежних старешина при решавању његовог постављења, он је назвао „Перишићевом кухињом“, која ради против њега. Тиме је показао свој искривљени став и нанео увреду својим колегама, али и умањео лични и ауторитет институције на чијем је биочелу. Моје једино учешће у процедури његовог постављења била је службена обавеза присуства на седници Кадровског Савета НГШ, на којој га нисам предложио за дужност команданта армије.

Заблуда

Веома бесмислена, па и злонамерна измишљотина изнета на 190. страни којом ме оптужује да не желим да идем у пензију, већ желим да и даље останем у служби на дужности команданта армије, само да би спречио његово постављење! Пошто сам, годинама живота, испуњавао један услов за пензију, а наводно желео да и даље командујем Првом армијом, што би било противзаконито, то је могао и морао да реши тадашњи НГШ, ради чега га је генерал Ојданић прогласио мојим гласноговорником и оптужио. Чак и више, исказујући крајње непоштовање прописаних права и надлежности носиоца те функције, генерал Ојданић је генералу Перишићу приписао улогу ментора и гласноговорника у остваривању наводно моје жеље за даљим останком на дужности, чак и некаквим фалсификовањем Указа.

Тако сам по неком наводном сценарију „кухињеген. Перишића“ са њим заједно радио против постављења генерала Ојданића, а сам Перишић у моју корист, што је тешка измишљотина, јер је о генералу Ојданићу била заједничка реч само на седници Кадровског савета НГШ. Ово је управо последица изостанка мог предлога за његово постављење на дужност команданта Прве армије и његовог једностраног мишљења и погрешног закључивања - док је

Цокић командант не могу то бити. А моја маленкост, управо свестан стеченог права, а и нарушеног здравља, желео сам прекид радног односа и радовао се што сам то дочекао, и без икакве интервенције нормално сам пензионисан, чиме је у потпуности ова његова оптужба апсолутно без основа.

Извођењем некакве канцеларијске „Провере борбене готовости команде Армије“ од стране екипе ГШ Војске СРЈ под вођством генерала Благоја Ковачевића, описане у књизи на 193. и 194. страници, генерал Ојданић је показао непоштовање односа и манира старешинског понашања.

Та активност није била, нити овако нешто ми може бити провера борбене готовости, него некаква импровизација провере знања старешина и организације рада Штаба у процесу доношења одлуке за борбена дејства Армије. Ова смешна работа, чудна по начину извођења и сумњива по циљу, чак и названа - провером борбене готовости, представља очигледан доказ неразумевања суштине и делимичног познавања сложености система борбене готовости и провере.

Погрешно схватање

Осим личног проучавања добијеног задатка и давања основне замисли, рад на доношењу предлога одлуке препустио сам начелнику штаба без икаквог мешања и утицаја, све до његовог реферисања. Предлог нисам прихватио јер није одговарао конкретной ситуацији и стању у „борбеној“ зони према добијеном задатку.

Грешке као противправилска решења у систему руковођења и командовања, груписања и ангажовања снага садржана у предлогу одлуке једног перспективног и амбициозног генерала, чак магистра војних наука, нису смеле да се догоде. Разуме се да преко тога нисам желео и могао прећи, па сам тражио потребна објашњења, после чега и саопштио одлуку, што је Ојданић погрешно схватио као рушење његовог угледа и угрожавање каријере.

Показао је да није до краја био свестан да свом команданту подноси предлог одлуке, а командант - инспектору (претпостављеном, овлашћеном). Као да није знао да онај коме се подноси предлог одлуке има право да поставља питања и тражи објашњења! Зато ме не изненађује његова егоцентричност испољена заборавношћу да чак и напомене моје претходне дужности међу којима и онаглавног инспектора и начелника Инспекције оружаних снага СФРЈ, на којима сам у каријери бар десет пута доживео праву проверу борбене готовости коју је обавила Главна инспекција ОС СФРЈ.

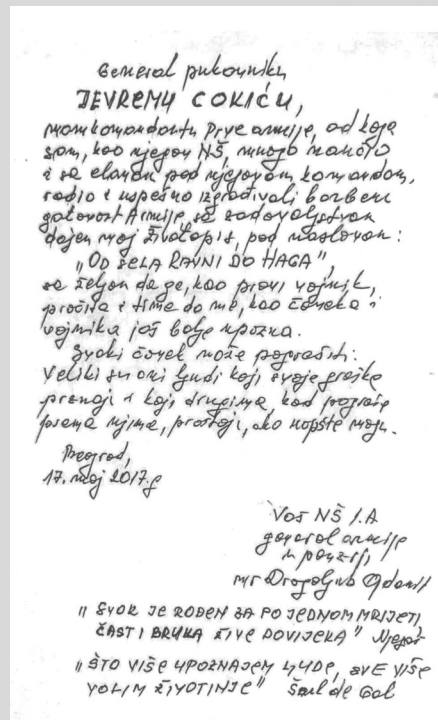
Ојданић је говорио о себи као веома стручном, радном и оперативном НШ, коме као његов командант нисам раван по искуству, знању, организаци-

ВЕЛИКИ СУ ЉУДИ КОЈИ ПРИЗНАЈУ ГРЕШКУ

Уручујући своју књигу генерал Драгољуб Ојданић је у посвети генералу Јеврему Цокићу написао:

„Генерал-пуковнику
ЈЕВРЕМУ ЦОКИЋУ,
мом команданту Прве армије,
од кога сам, као његов НШ, много научио и са еланом под његовом командом, радио и успешно изграђивали борбену готовост Армије, са задовољством дајем мој Животопис, под насловом:
„ОД СЕЛА РАВНИ ДО ХАГА“,
са жељом да га, као прави војник, прочита и тиме да ме, као човека и војника још боље упозна.
Сваки човек може погрешити:
велики су они људи који своје грешке признају и који другима, кад погреше према њима, праштају, ако уопште могу.
Београд, 17. мај 2017.

Ваш НШ 1.А
генерал армије у пензији
мр Драгољуб Ојданић

ји и методу рада Штаба на доношењу одлуке, па му зато нисам прихватио предлоге и мишљења.

Своје наводне доказе за његов рад приписао је мени као аутору писане службене оцене (стр. 195) која завршава оценом пет и констатацијом да може успешно командовати стратегијском групацијом, те га треба убрзано водити у служби на командним дужностима? Разуме се, ја ту оцену нисам писао, а њена појава веома проблематична.

Ратни догађај

Поред осталог присутне су и неке оцене и закључци без доказа којима се нешто потврђује или оспорава и негира стручност, па чак и моје практично претходно обављање дужности команданта Оперативне групе и учешћа и рањавања у грађанском рату крајем 1991. године.

Тако је погибија команданта Војнопоморског сектора Бока капетана бојног брода Крсте Ђуровића и моје рањавање, које се најалост десило приликом пада погођеног хеликоптера, он је оценио као „неистражени догађај“. Дакле, не као последицу успешног ватреног дејства непријатеља у борби на бојишту, него као последицу некакве криминалне работе. Отуда и питање - откуд то да овакав ратни догађај генерал схвата и

оцењује безосећајно, неколегијално и веома увредљиво? Све личи на циљ генерала Ојданића да измишљањем нетачних података, закључака и мишљења о кретању у служби, раду и понашању умањи мој углед и ауторитет, а тиме ми се освети што га нисам предложио да преузме дужност команданта Прве армије када сам одлазио у пензију.

У сваком случају, ова књига представља реалну слику раста и сазревања, садржаја и битисања човека на трновитом животном путу напредовања и постизања врхунских резултата у животу. Критичким прилазом ова књига у глобалу на младе треба мотивишуће да делује на избор часног војног позива као животног опредељења и да указује не само на развијању позитивних, већ и на кориговању мањкавости карактерних особина и понашања, што донекле показује и сама посвета аутора на овом примерку књиге.

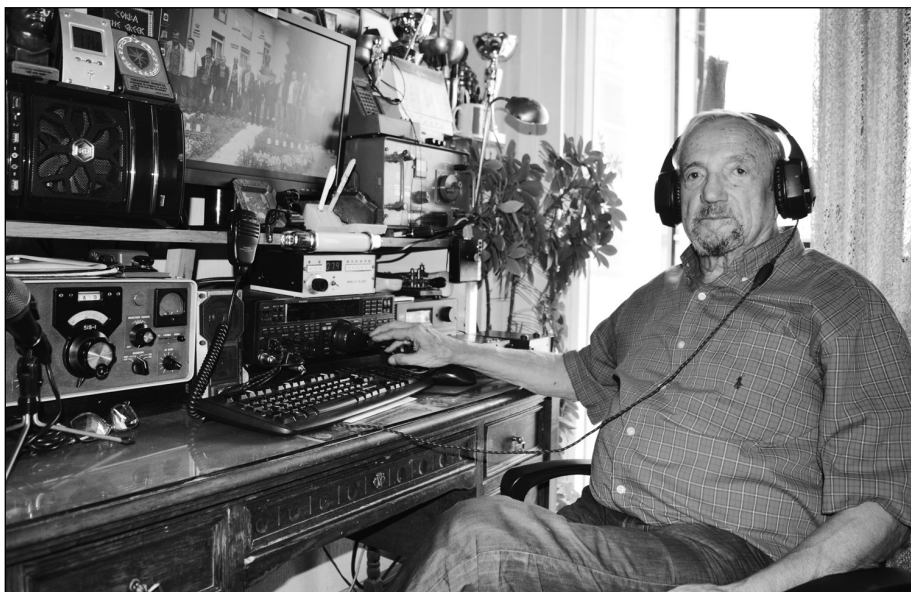
Жао ми је што пријатне контакте по повратку генерала Драгољуба Ојданића из Хага нисмо искористили и за анализирање спорних навода у књизи, јер сам је касно добио, а споро читао. У међувремену се, најалост, десила и његова рана смрт. Мени остаје људска и колегијална обавеза да га се сећам са поштовањем.

Генерал-пуковник у пензији
Јеврем М. Цокић

Живорад Томашевић,
првак света у радио-аматерству

РАДИО-ТАЛАСИ МУ У ДУШИ

За 24 часа је остварио 1.625 веза, чиме је оборен светски рекорд. Од 337 административних целина које радио-аматери сматрају државама није остварио везу само са Северном Корејом.

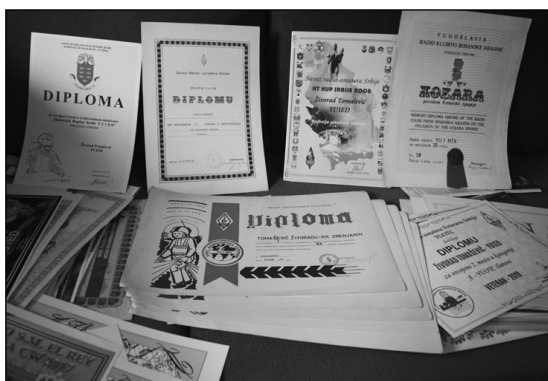

Веома познат међу радио-аматерима: Живорад Томашевић

Можете ли да замислите страственог риболовца који уз камп опрему и штапове за пецање са собом понесе и радио-станицу. То правило често примењује заставник прве класе у пензији Живорад Томашевић Џими. А на терену, ако не ради риба, активни су радио-таласи. Допуном активности, и он и другови на пецању стварају услове за пун угођај.

Рођен у Текији надомак Крушевца од малих ногу је научио како се живи у немаштини и бори за опстанак. Његов отац, који је у НОР ступио 1941. године, борио се у Расинском партизанском одреду, да би пред сам крај рата погинуо као митраљезац на Копаонику, код Сувог Рудишта. Мајка је надничарила и тако прехрањивала њеног оца и двојицу синова. Живорад је и сам морао да зарађује. Сећа се да је између осталог шибао коња укруг да би покренуо пумпу за воду којом се залива башта.

После завршеног 8. разреда и положене мале матуре обрео се у Дому за децу палих бораца. Имао је 15 година, када су малишани били на летовању у Велењу. Загледао се у једну лепојку и чим је ушла у чамац, заљубљао је и окренуо пловило. Она је пала у воду, а није знала да плива. Срећом ту се нашао искусан пливач који ју

Део признања

је ишчупао из загрљаја смрти... Сећа се и шамара који му је опалила разредна јер га је ухватила да пуши.

Школовање је наставио у Средњој војној школи смера везе. Све предмете је некако савлађивао, али у радио-телеграфији ни да макне. Његов командир Петар Вуга написао је писмо Живорадовој мајци, саопштивши јој да ће га отпустити са школовања ако не савлада радио-телеграфију.

„Једног дана спремили смо се за излазак у град. Знате како то иде: смотра, да не фали неко дугме, да је свако почешљан,

да су ципеле изгланцане... Било нас је 92 у строју. Чекајући на смотру угледах мајку. Би ми мило. Прозва ме командир да им приђем. Кад сам се примакао, мајка миопали шамарчину из све снаге. Дошло ми је у земљу да пропаднем“, казује Живорад.

Од командира је добио магнетофон, да би што боље савладао радио-телеграфију. Није било друге до да упорно ради. Два месеца је користио сваки слободан тренутак за радио-телеграфију и доспео до другог у рангу. Убрзо постаје и радио-аматер. Током рада са радио-станицом није бележио број веза. Једино је регистровао да је од 2006. године до данас остварио је укупно 119.000 веза.

По завршетку Средње војне школе прво место службовања био је Зрењанин. Сећа се добро да је као водник био обавезан да ноћи са војницима. Много пута се кроз прозор отиснуо у град. Имао је и девојку којој је одлазио у кућу. Када је требало да се ожени, није добио одобрење од команданта. Речено му је да у наредних месец дана пронађе разлог за раскид везе, а ако то не буде учинио биће прекомандован негде далеко...

На радном месту се бавио радиогониметрисањем. Примера ради када је Шеста америчка флота била у Јадранском мору, знао је тачно да одреди позицију сваком броду. У наставку каријере био је радиоприслушкивач. Потом је добио премештај у Београд, где је сачекао и пензионисање.

Тринаест пута је учествовао на такмичењима радио-аматера Југославије. Да би се квалификовао, морао је да освоји једно од прва три места у Србији. Два пута је био првак Југославије у радиогониметрисању. А задатак је да за два сата одреди тачне позиције пет радио-станица, које су се обично оглашавале из неке шуме. Он је задатак извршавао од 45 минута до једног и по сата. У тој дисциплини освојио је и треће место на Свету.

Што се радио-телеграфије тиче вазда је био међу пет најбољих у Југославији. Светски је рекордер у броју одржаних веза јер их је остварио укупно 1.625 за 24 часа. Два пута (2020. и 2023.) обарао је рекорд Србије. Остваривао је везе са суверенима неколико земаља (краљ Хуан Карлос и његов син, цар Хаиле Селасије) који су такође пасионирани радио-аматери. Има звање заслужног члана радио-аматера Србије.

Када се 2000. године на Копаонику припремао за светско првенство у Кини ни слутио није да ће недостајати паре за авионску карту. Отишао је неко други, коме паре нису биле проблем. Од 12 чланова у Кину је тада на седам такмичара отпутовао чак пет функционера.

Током радио-аматерске делатности Живорад није остварио везу само са једном земљом, а то је Северна Кореја. Радио-аматери званично воде 337 светских дестинација као државе. Од 1965. године има радио-станицу у стану, одакле свакога дана остварује везу два до три сата. Недавно је на кућној ваги измерио све дипломе које је стекао на такмичењима. Тежеле су укупно 5,3 килограма.

Током агресије НАТО-а Живорад је заједно са млађим радио-аматерима био ангажован у мрежи опасности, дајући значајан допринос одбрани земље. **З. П.**

Промоција књиге „Њима у част” у Дому Војске Србије у Нишу

КАЗИВАЊЕ О ЉУДИМА

Промотери књиге

У оквиру промоције своје издавачке делатности, Медија центар „Одбрана” у Дому Војске у Нишу 29. новембра представио се својим новим издањем – књигом „Њима у част” генерал-мајора у пензији Мирка Старчевића.

У веома садржајном вечерњем програму, поред аутора, учествовали су и проф. др Видимир Вељковић, Томислав Павловић, академик, као и рецензент пуковник у пензији Звонимир Пешић. Промоцију је водила др Александра Пећинар, уредник у Медија центру „Одбрана”.

Описујући сарадњу са ауторима, др Пећинар објаснила је да књига „Њима у част” настоји да на једном месту обједини сећања и искуства богате војничке каријере једног изузетног командира и старешине који је у вишим и здруженим јединицама имао обавезу бављења моралом. Поред приказа деловања генерала Павковића и Лазаревића, са којима је блиско сарађивао, описане су и судбине и искуства обичних војника са којима је делио добро и зло током дешавања на простору бивше Југославије.

Обраћајући се аудиторијуму проф. др Видимир Вељковић, некадашњи надређени аутору, поделио је своје утиске о књизи и изнео неколико занимљивих анегдота које су обележиле њихову сарадњу.

Пуковник у пензији, новинар Звонимир Пешић, који је најпре био редактор, а потом и рецензент, истакао је да је књига попут ове била неопходна војној публицистици. Инспирисан њеном темом, изнео је идеју о стварању и објављивању једног искуственог приручника за рад са људима, у коме би тема морала била у првом плану.

Академик Томислав М. Павловић, редовни професор ПМФ у Нишу у пензији, некадашњи декан ПМФ и проректор Универзитета у Нишу, члан Академије наука и уметности Републике Српске, осврнуо се

Мала сала Дома ВС била је препуна

на процес настајања књиге, која се поред свог изузетног садржаја одликује и посебном методологијом која додатно доприноси њеном квалитету и месту у војном издаваштву.

Аутор је на крају промоције, након упућене захвалности Медија центру „Одбрана”, цитирао неколико одломака из своје књиге, преносећи присутнима дух времена током кога је настајала.

Обраћајући се присутнима Мирко Старчевић је рекао: „Кад погледам књигу која је предмет вечерашње промоције, осећам радост јер сам за мотиве узео нешто најлепше, људе, мени блиске и драге, које сам сретао и са њима делио деоницу наших живота, војничког, тешког ни мало нежног, али и племенитог и надасве часног. Када сам већ био при крају писања у мени се јавила недоумица да ли сам успео да сећања из тог мог најдражег, војничког периода, испливају из магле времена која су малтене до јуче у њој била заробљена. О томе ћете драги читаоци ви дати своје мишљење јер је оно најмеродавније.

Чини ми част и осећам понос што ћете се, читајући књигу, упознати са мојим некадашњим претпостављеним старешинама из области морала, а то су пуковници у пензији: Ристић, Бакрач, Вуловић, Гвозден, др Видимир Вељковић, као и сарадници Перица, Вељко, Милен Бараћ... Они су радећи у области морално-психолошке делатности, били моји или узори или поуздани ослонци или сарадници. Речју искрени, непоновљиви пријатељи. Тај ешалон би био сиромашан без моји некадашњих команданата као што су били генерали Маричић, Божовић, Бојовић, а касније су им се придружили генерали из незаборава, Небојша Павковић и Владимир Лазаревић.

Прича о генералима Павковићу и Лазаревићу је изазов, али увек постоји вероватноћа да о њима нећемо испричати причу какву заслужују, јер је реч о ретко талентованим командантима и људима који чине најлепши украс наше војске и земље. Истом снагом љубави су волели поверене им људе и отаџбину. Били су спремни да се, ако затреба и сами жртвују. Себе, своје знање и животе уградиле су у сваку наредбу и акт, марш, одбрану, напад и маневар

својих јединица. Они су били норма и врховни судија, а сваки војник и старешина размислио је о свом поступку питајући се шта ће рећи наши Павке и Лаза?“. А они, били су присутни са својим војницима и на борбеном положају, рову, осматрачници, наредби и у души њиховим. Говорећи о њима, додао бих узречицу која их прати - они су имали коме да командују, а њихови подређени су имали коме да слушају“.

Представљање биографија савременика, као и казивање генерала Старчевића о њиховим животним и ратним искушењима прерасло је у изузетно историјско сведочанство једне епохе. Штавише, постало је својеврстан морални приручник о томе како се чува, воли и негује своја отаџбина, пријатељи и породица.

Књигом „Њима у част” генерал Старчевић диже споменик не само својим сапутницима већ и једном времену и оставља га у аманет будућим нараштајима.

У културно-уметничком делу програма учествовали су ученица ОШ Софије Ивић и потпуковник у пензији Златко Шемић.

Промоција књиге „Ослобођење Параћина у Првом светском рату”.

СВЕДОЧАНСТВО О НЕПОКОРУ

У Параћину је 21. октобра пред обележавање 106 година од ослобођења града у Првом светском рату, у Парохијском дому овдашње цркве Свете Тројице, представљена Књига Младена Стевића капетана прве класе у пензији „Ослобођење Параћина у Првом светском рату”. Промоцији књиге присуствовали су рецензенти, представници цркве и велики број поштовалаца и грађана Параћина, а све је пропраћено и пригодним програмом који су извели ученици ОШ „Стеван Јаковљевић” Предраг Вучковић, Тара Димитријевић, Ђорђе Крсмановић и Ненад Стојковић, под руководством наставнице Весне Филиповић Никодијевић,

О књизи је прво говорио аутор Младен Стевић, а потом су се обратили, рецензенти књиге генерал-мајор у пензији др Лука Кастратовић и пуковник у пензији Радован Тачић.

Аутор је истакао да је Први светски

рат оставио дубоке ожиљке на души српске државе и народа, истог народа који је у историји човечанства незапамћено страдао за идеју јединства и слободу. Незапамћена зверства окупатора, завршена су онаг тренутка када је војвода Петар Бојовић, командант Прве српске армије, издао наређење за јуриш у поробљену отаџбину, средином септембра 1918. године. Половином октобра српска војничка чизма је поново закорачила у окупирано Поморавље. У жељу огорчених борби у Параћину током 23, 24 и 25. октобра 1918. године, по новом календару, видевши своју немоћ непријатељ је почео да се повлачи.

Како се све то одвијало, најбоље је описао један од рецензента др Лука Кастратовић, генерал-мајор у пензији и председник Клуба генерала и адмирала.

„Кроз три дана борбе за ослобођење Параћина у Првом светском рату –

23, 24. и 25. октобра 1918. године симболично је приказана борба и страдање српског народа за идеју јединства и слободе. Не само у Великом рату, него и кроз историју.

После ослобођења од петовековног турског ропства у Првом и Другом балканском рату за српски народ није било предаха. Црно-жута монархија кренула је да окупира Србију.

Након царске битке и победа српске војске на Колубари и Суворобору народ се понадао да ће бити успостављен мир. Чак су извршене припреме за почетак школске године 1915. године. Међутим, пошто су Србију са свих страна опколиле чланице Централних сила (Аустроугарска, Немачка и Италија, којима се касније придружила и Бугарска), српска војска са цивилима и државним апаратом је кренула на пут (октобра 1915. године) ка Крфу, ка Јадранском мору, у Албанску голготу. Кренули су преко кршева и завејаних планина Албаније и Црне Горе јер је бугарска војска пресекла пут према Македонији, спречила да се српска војска споји са савезничким трупама које су се искрцале у Солуну. Била је то тешка и болна стратешка одлука. Остављене су породице и домови на милост и немилост окупатору, Немцима и још окупацијом (како је народ доживео) Бугарима.

После пробоја солунског фронта српска војска је, на дивљење савезника, неодољиво јуришала у ослобођење Србије. Жеља да се што пре сретну са породицама и родним крајем била је јача од смрти. А окупатор је у поразу и повлачењу правило још већа зверства и рушио све за собом. Није поштедео ни светиње, „рекао је, између осталог, Кастратовић..

Тешко је навести шта је вредније у књизи. Ратни дневници, биографије и фотографије учесника ослобођења Параћина, наоружање, тактичко-технички подаци наоружања, одликовања...

Како је видео описана догађања, а и аутора књиге, Младена Стевића, изнео је рецензент Радован Тачић, пуковник у пензији, „Само храбри и одважни људи смогну снаге и воље да након сто и више година завире у прошлост и као на филмском платну представе догађања који су нам тако блиски а толико далеко. Један од тих одважних људи је аутор књиге „Ослобођење Параћина у Првом светском рату”, Младен Стевић, капетан прве класе у пензији, који је смогао снаге и воље да нам хронолошки представи збивања и догађаје из те давне 1918. године у Параћину и широј околини и да нам оживи јунаке из тога времена.

На крају промоције Младен Стевић је захвалио на помоћи онима који су помогли да се објави ова књига, међу којима је и Удружење војних пензионера Србије, својим сарадницима Душану Матијашевићу, потпуковнику у пензији, и Савићу, те учесницима програма основне школе на изведеном програму. У знак захвалности онима који су учествовали у представљању књиге уручене су захвалнице.

О. Поповић

Зоран Ђокић: официрска част

ТЕМА О КОЈОЈ СЕ РЕЂЕ ПИШЕ

Књига у којој ће војни пензионери, читајући, сигурно наћиставове и размишљања које ће препознати као своје

Измeњене прилике у Југославији и њеној оружаног сили – ЈНА, утицале су и на животе двојице официра, чије каријере и судбину у том преломном периоду за српски народ прати Зоран Ђокић, аутор романа „Официрска част“. По професији и сам официр, пуковник у пензији, по образовању дипломирани инжењер електротехнике, вичан перу, по завршетку војне службе, посветио се писању и књижевном раду, бележећи, између осталог, своја искуства и виђења распада државе чији је био одани војник.

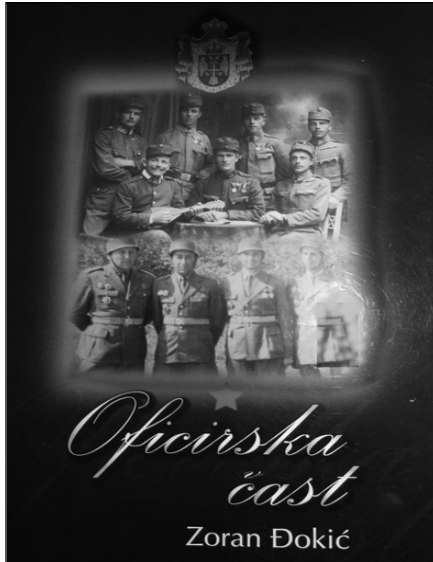
Главни ликови у роману су два активна пуковника, надамак генералских еполета, који су у војну академију ЈНА отишли из истог села, носећи различите терете свог порекла и идеолошког сукоба својих очева из претходног светског рата. Ипак, њихови очеви су успели да у међусобицама превазиђу јаз између партизана и четника, негујући доживотно пријатељство. Синови, оптерећени пореклом и прошлошћу, положајем у војној организацији и сопственим интелектуалним и психолошким особеностима, настојали су да се снају у бурним временима која су их задесила, ослањајући се на једину константу и вредност коју су понели од куће и стекли током школовања – официрску част.

И кад су били свесни да ће остати без имовине, генералског положаја, каријере, здравља, чак и породице и најближих, сачували су оно што им је било највредније – официрску част.

У колоплету важних егзистенцијалних питања и неодговарајућих, непотпуних и у крајњем незадовољавајућих одговора на питања која су их мучила, праћених изостанком од војног и државног врха очекиваних и јасних циљева укључивања ЈНА и њених припадника у оружане сукобе, они решења за своје дилеме упорно траже на различите начине – у складу са сопственом природом. Основно питање које се наметало било је: како помирити војну дисциплину и извршавати наређења у условима нејасних циљева рата, у коме се може и живот изгубити у борбама које су очевидно биле неизбежне?

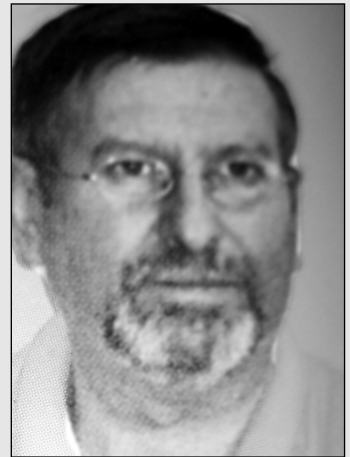
Многобројни из редова војних пензионера знају како се осећа командант пред којим је доношење одлука од којих зависе животи војника и потчињених официра. Неретко, и сами су искусили невоље и осећања главних јунака Ђокићевог романа. Бивали су суочени са питањима својих потомака зашто су поступали онако како су им испричали. Читајући роман „Официрска част“ њихови синови ће боље схватити проблеме очева, које су разрешавали некад и у ситуацијама, које им, осим неизвесности, ништа више нису обећавале.

Најмлађа генерација, унуци официра који су преживели време рушења Југославије и деструкцију ЈНА, који су сведочили о издаји дојучерашњих колега, учествовали, по многим, у изгубљеним биткама у грађанском рату у коме су Србија и Срби

били главна мета, уколико се одваже да прочитају роман „Официрска част“, сазнаће довољно да боље схвате судбину и живот својих дедова и њихових колега официра, који су остајали верни држави чији су војници били, верни не само због заклетве на почетку војничке каријере, него и због себе и сопствене части.

„Оно што је карактеристично за овај роман“, како је истакао Станиша Нешић на

О АУТОРУ

Рођен 1952. године у Дољевцу, на средокраћу између Ниша и Лесковца, Зоран Ђокић се после завршетка основне школе одлучио за одговорну и сложу војну службу.

У својству војног пензионера латио се списатељског посла.

Осим романа „Официрска част“, објавио је романе „Тајне семена“ (2005.), „Изгубљене душе“ (2008.), „Грешници у љубави и паклу“ (2014.), „Уљез“ (2017.) и „Велики мајстор“ (2024.). Живи и пише у Београду.

крају књиге, „јесте приповедање на више нивоа. На једном нивоу су породичне ситуације и породични односи, на другом професионална каријера, на трећем друштвена и историјска трагична превирања“.

Књига „Официрска част“ може се поручити на телефон 060 7471279.

Сл. Ранђеловић

Из МО „Бежанијска коса“

ПОТРЕБНО УПОТПУЊАВАЊЕ СТАМБЕНОГ ЛАВИРИНТА

На седници Месног одбора „Бежанијска коса“ одржаној 7. новембра ове године, поред осталог, констатовано је да не мали број војних пензионера још није решио стамбено питање. Наиме, од 3.200 стамбених интересената из категорије војних пензионера у Србији, њих 1.800 је без икаквог крова над главом, а 1.400 са делимично решеним стамбеним питањем.

За похвалу је Правилник („СВЛ“ бр 26 од 20. јула 2023. године) који омогућава да се корисницима без стана омогући додела бесповратног кредита у висини од 30.000 евра, у динарској противвредности. Ранији износ је био 20.000 евра.

Нажалост, категорија лица која је делимично решила своје питање, није обухваћена овим правилником. Војне пензионере са делимично решеним стамбеним питањем нико и не спомиње и не узима их у разматрање, а њих је око 1.400.

Одлуком Владе Републике Србије лица са делимично решеним стамбеним питањем сврстана су у другу групу за решавање и њихове молбе узеше се у разматрање тек када се буду решила сва лица из прве групе.

С тим у вези стоји напомена да су о тој проблематици у целини већ раније врло садржајно у писаној форми изјаснила Месна организација УВПС „Бежанијска коса“ и да је надлежним у УВПС доставила образложени предлог.

Основни захтев се састоји у томе да се изврше измене и тиме допуни наведени правилник који доноси Фонд за СОВО МО, чиме би се признало парво на решавање стамбеног питања доделом бесповратног кредита и војним пензионерима са делимично решеним стамбеним питањем.

Месна организација „Бежанијска коса“ предлаже да се измена приступи крајње систематично и да се води рачуна о припадајућем и имајућем стану, у смислу разлике у квадратури.

Оваквим приступом брже би се решили нагомилани стамбени проблеми, обезбедила би се извесност коначног решења горућег питања за који је заинтересован већи број војних пензионера, а држава би ангажовала у те сврхе мање средстава.

М. Калчић

Аустроугарска је по први пут у историји Европе током Првог светског рата организовала концентрационе логоре за масовно уништење цивилног становништва. На аустроугарској територији као и на подручју Србије под окупацијом постојала је цела мрежа цесарско-краљевских установа под називом *K. und K. Internirungs Lager*, где су били депортовани ратни заробљеници и цивили из поробљене Србије као и Срби аустроугарски грађани из Босне и Херцеговине, Срема, Баната, Бачке и Барање. Био је то део аустроугарског плана о што већој физичкој ликвидацији Срба на простору Југоисточне Европе и обезглављивању српске друштвене елите, с обзиром на то да су у поменутим логорима били интернирани и многи српски интелектуалци разних професија, свештеници и монаси и бројне друге политичке и духовне вође народа. Арадска тврђава је била оличење тога страдања.

Одмах након почетка Првог светског рата, међу првим мерама које су предузеле тадашње аустроугарске војне и цивилне власти биле су оснивање концентрационих логора за истребљење Срба. Број ових логора већих или мањих димензија током рата достигао је цифру од преко три стотине само на територијама Аустроугарске, док је педесетак радило и на територији њених савезника и били су намењени првенствено Србима са свих српских етничких простора, цивилима али и војним лицима.

Један такав логор основан је августа месеца 1914. године и у Арадској тврђави. Арад је старо насеље Срби се овде помињу још у XIII веку. Његова стратешка важност порасла је након оснивања Потиско-поморишке границе почетком XVIII века. Породица Текелија постаје стожер Српства у Араду.

Тамница и војна касарна

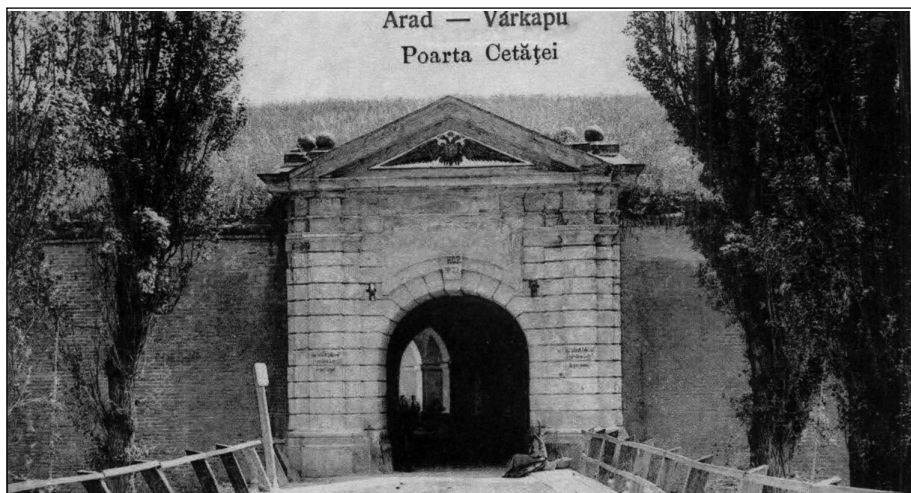
Почетком XX века Арад је био урбанистички добро уређен град, са развијеном индустријом и мултинационалним становништвом.

Арад је био повезан железницом са значајним местима империје, а имао је добре комуникације и са суседима.

Архитектонски, тврђава је сачувала свој првобитни изглед све до данашњих дана. Арадска тврђава је саграђена према пројекту аустријског војног архитектера Фердинанда Харша у раздобљу 1763-1783. године. Грађена у облику шестокраке звезде, окружена са три стране коритом реке Мориш, представља оригиналну варијанту француских утврђења типа Вобан. Коришћена је до рата углавном као тамница и војна касарна. Током рата носила је званични назив: Царски и краљевски интернирски логор у Араду (*Kaiserliches und Konigliches Internierungs Lager in Arad*).

Иако су тадашње власти помно водиле евиденцију о кретању људства у логору, до сада није пронађена, односно сачувана потпуна документација и архивска грађа о активностима овог логора.

Окупаторска војска је хапсила, без изузетка, припаднике свих социјалних слојева: замљораднике, занатлије, трговце, чиновнике, често читаве породице, интелектуалце и јавне личности, свештенике, лекаре, учитеље, ђаке, професоре и студенте, особе свих узраста, од одојчади до деведесетогодишњих старца. Били су депортовани ратни заробљеници и цивили из окупираних

Улаз у казамат

Страдање Срба у Првом светском рату

ЛОГОР ГРОЗНИЈИ ОД ПАКЛА

Процењује се да је током Великог рата у Араду било заточено око 15.000 Срба од којих њих око 5.000 је тамо оставило своје кости. У Арадску тврђаву били су депортовани ратни заробљеници и цивили из окупираних Србије, као и Срби, аустроугарски грађани из Босне и Херцеговине, Срема, Баната, Бачке и Барање.

Србије, као и Срби, аустроугарски грађани из Босне и Херцеговине, Срема, Баната, Бачке, Барање. За перцепцију размера те аустроугарске новине у вођењу ратова наводимо логоре:

- Нежидер, Болдогасоњ, Браунау, Ашах, Маутхаузен, Дрозендорф, Каценау код Линца, Талерхоф код Граца – на територији данашње Аустрије;

- Шопроњек, Туроњ, Сегедин, Вац, Цеглед, Кечкемет, Ђерђеш, Јегра, Дебрецин, Стони Београд, Сомбатхељ – на територији Мађарске;

- Јендриховице-Хајнрихсгрин и Млада Болеслав – у Чешкој;

- Нађмеђер и Комарно – у Словачкој;

- Арад – сада у Румунији;

- Солда, Болцано, Чивидале – у Италији (Северни Тирол);

- Добој, Жегар код Бихаћа, Вишеград, Брод – у Босни.

- У окупираној Србији постојали су сабирни логори: Топчидер и Калемегдан у Београду, радни логор у Мајданпеку и други. Логори за српске цивиле постојали су и у земљама савезницама Аустроугарске: Немачкој, Бугарској и Турској.

Међу првим логорима

У Арадски логор заточеници су стизали углавном возом, а од железничке станице до самог логора колоне су ишле пешице, у пратњи јаког обезбеђења (наоружаних војника и жандара). Често су се пролазници иживљавали над недужним српским цивилима и војницима.

Одмах по приспећу група у Логор, логорски лиферант и фотограф аматер Кох био је

ДА СЕ ЗНА

Пионири у истраживању теме били су: Божидар Панић, Милош Кристеа, Сима Жарков, Андреј Качора, *Арадска тврђава аустроугарски логор за истребљење Срба – 1914-1918. ДССКР, Темишвар 1994; Поновљено издање, Савез потомака ратника Србије 1912-1920, Општински Одбор Пожареваца и Савез Срба у Румунији – Арад, Пожаревац – Арад, 2007; Славољуб Стојадиновић – Регрут, Арад. Арадска тврђава 1914-1918. Некад и сад, Пожаревац 2013.*

задужен да их групно фотографише и умножава фотографије које је после продавао заточеницима, а они су их користили као поштанске дописнице, да би се јављали породицама у родни крај.

Нема поузданих података када је основан логор. Изгледа да је био међу првим логорима имајући у виду да је пре почетка рата тврђава била само делимично коришћена у војне сврхе, а да је располагала са великим смештајним капацитетима и у кратком року могла да се оспособи за нову намену. Рат је објављен Србији 28. јула 1914. године, а већ 31. јула стиже први транспорт „српских ратних заробљеника“ иако још нису почели први ратни сукоби.

То произилази из текста једног документа који се чува у Арадској архиви:

Команда Војног гарнизона из Арадске тврђаве телефонски је рапортирала Арадској полицији да је 31. јула 1914. године, у

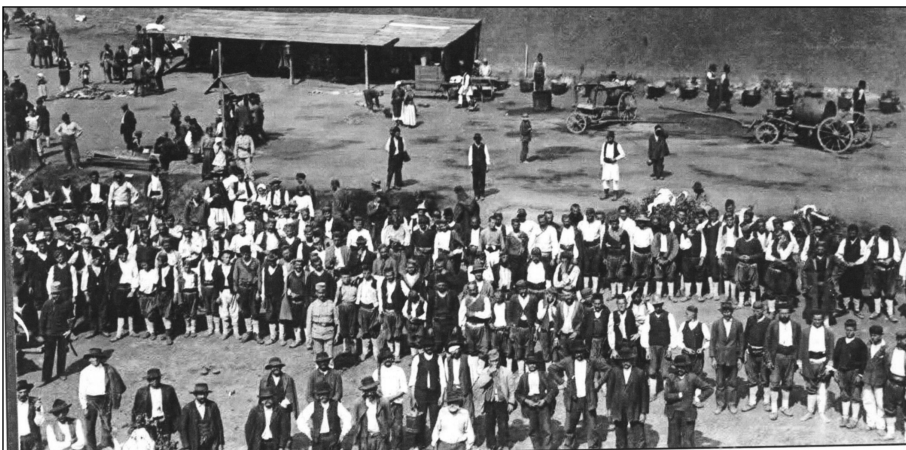

Шестокрака тврђава у Араду окружена је реком Мориш

Колоне интернираца из БиХ на путу од железничке станице до арадског логора

Наши интернирци у тврђави. Позади: казани и кухиња

два сата после поноћи, колона српских ратних заробљеника стражарно спроведена у тврђаву, а да су из колоне четири жене и један мушкарац тешко болесни остали на железничкој станици. За њихов превоз у тврђаву, по наређењу капетана др Ласла Грумаза, затражено је да се упуте запрежна кола хитне помоћи пошто је др Шамуел Мађар, помоћник дежурног лекара, потврдио да се код оболелих не ради о заразној болести. Кола хитне помоћи су упућена и поменуте особе превезене су у тврђаву.

Журили да утамниче Србе

Према овом документу, први транспорт „српских заробљеника“ стигао је у Арад 31. јула 1914. године, само три дана после аустроугарске објаве рата Србији. Међутим, Аустроугарска армија је прешла Дрину и започела ратне операције на тлу Србије дванаест дана касније. Према томе, „српски ратни заробљеници“ о којима је реч у овом документу, били су, у ствари, Срби цивили из Босне и Херцеговине – грађани Аустроугарске.

Из једног другог телефонског рапорта, реферата Мађарске железнице, упућеног Арадској полицији сазнаје се да ће 9. септембра 1914. године стићи у Арад транспорт од 60-70 српских заробљеника-рањеника и да је о томе обавештена војна команда.

Слична информација дознаје се и из телеграма упућеног Полицији града Арада од стране Команде логора када је рапортирано да су 15. септембра 1914. приспела 32 српска војника рањеника. Уследили су и други бројни транспорти.

Међутим, највећи контингент пристигао је 24. октобра 1915. године са 2.430 српских цивила „српских ратних заробљеника“ из околине Пожаревца. Процењује се да је до краја 1915. године било заточено преко 5.000 цивила и војника „ратних заробљеника“ Срба.

Због великог броја „житеља“ у логору, услови за живот су постали неподношљиви: логораши су мучени глађу, тешким физичким радом, малтретирањем, недостатком воде за пиће и хигијену, чувари су се ижи-

вљавали над њима, свакојака мучења и казне су биле свакодневне, забрана комуникације са породицама и др. Све то је довело до појављивања епидемија: тифуса, туберкулозе, дизентерије и др. Број преминулих је растао из дана у дан. На почетку су их сахрањивали на Доњем гробљу (сада „Помениреа“) до средине јануара 1915. године, а од тада, због наглог пораста умрлих, сахрањивали су их у заједничке гробнице, тик уз тврђаву, спрам капије број 6, без икаквог белега.

Мртва жена са живим дететом

Сачуван је документ, Телефонски рапорт Команде војног гарнизона која јавља Арадској полицији да је 2. марта 1915. у логору у тврђави умрло шездесет и осморо Срба заробљеника. Примаријус др Ласло Прохаска, званични лекар, извршио је преглед и лешеве су покопани на гробљу, на територији тврђаве.

Што се тиче услова тамновања депортованих Срба у Арадском логору релевантно је казивање госпође Ане Биртолон, ћерке Стефана Чичо Попа: „О тужној судбини ових људи појављивале су се повремено апокалиптичне вести... Уз помоћ војног лекара Брандуше покушало се процењивање реалног стања у логору, где нико није могао да уђе. Доктор Брандуша вратио се видно потресен оним шта је видео и (обраћајући се Стефану Чичо Попу) узвикнуо је: Господин посланиче, ово није логор, већ пакао. Један од првих приказа који сам запамтио јесте онај са мртвом женом са живим дететом у наручју. Оно што сам видео не може се описати. Хара пегави тифус и, у недостатку најосновнијег лекарског третмана, депортовани умиру небројано. Мртви су транспортовани тајно ноћу и сахрањивани на скривеним местима“.

Процењује се да је током Великог рата у Араду било заточено око 15.000 Срба, од којих је њих око 5.000 тамо оставило своје кости.

При крају казивања треба да одговоримо још на једно питање: Ко је обзанио страдања у Арадској тврђави? То је први урадио арадски адвокат, судија, посланик у Мађарском парламенту и велики румунски родољуб Стефан Чичо Поп (1865, Шигау – 1934, Арад).

Албум добротвору

Након што је сазнао о грозотама у Арадском логору када се за неколико месеци ту слило више хиљада невиних људи, старца, жена и деце који су били приморани да обитавају у нељудским условима овог војног утврђења саграђеног још средином XVI-II века, где су се због крајње нехуманих услова појавиле епидемије, те су депортовани почели да умиру, отишао је у Мађарски парламент и одржао убедљив говор којим је скренуо пажњу на све суровости услова и режима.

Затим је отпутовао у Беч и тамо пред војним властима скренуо пажњу на непредвидиве последице постојећег стања као и на међународне норме које штите права депортованих, расељених, избеглих и ухапшених лица у ратним приликама.

Када је логор распуштен, у знак захвалности, преживели Срби, од преосталих фотографија и поштанских карата, направили су албум и поклонили га са посветом њиховом великом заштитнику Стефану Чичо Попу. Албум је сачуван у оквиру те породице.

Дијета од 1.200 калорија

БРЗА И РИГОРОЗНА

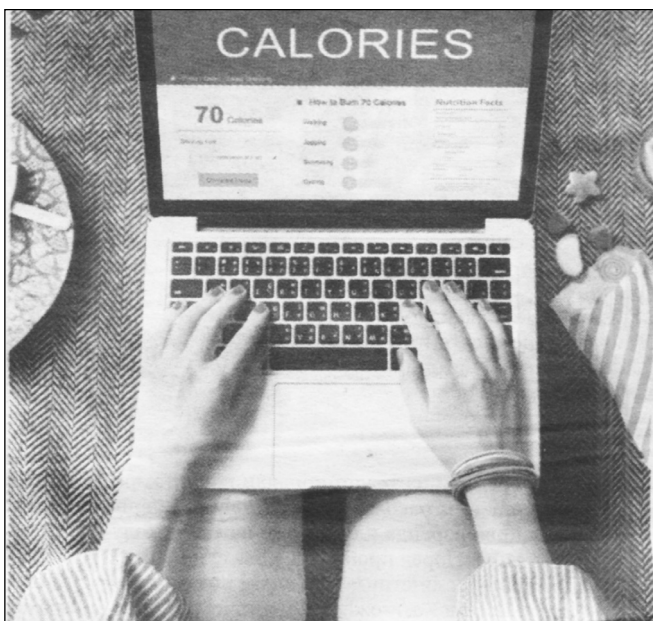
Заснована је на ограниченим угљеним хидратима, па је важно избегавати хлеб, тестенине, алкохол, беланчевине, шећере и производе који стварају масне наслаге

Најбољи пут ка жељеној тежини која неће бити ни прекомерна али ни мања од оне која одговара нашој висини и конституцији јесте умереност у храни и пићу, редовно вежбање, довољно сна и одмора... Али кад се килограми нагомилају, а то је врло лако и брзо могуће, било да је непажњом шта и колико једемо, било честим решавањем глади из пекаре и са киоска брзе хране, било немањем времена за редовне оброке, само у неком моменту осетимо да су ноге тешке а панталоне тесне. Тада креће потрага за дијетом, углавном оним брзим које ће за кратко време дати ефекат. Једна од многих је дијета од 1.200 калорија, што је и дневни минимум за здраво мршављење без одрицања од многих намирница. Али није то дијета која подразумева два или три производа које ће задовољити ту потребу. Неопходно је направити нутритивни баланс и бирати намирнице да би организам могао да функционише у дневном ритму.

Ова дијета може да буде погодна за одређене особе, али је веома важно да се пре него што се започне овај или било какав план исхране консултујете с лекаром или нутриционистом. Дијета 1.200 калорија обично се препоручује особама које желе да смршају, али је битно узети у обзир индивидуалне потребе особе која је примењује - каже Ана Тодоровић, епидемиолошка струковна нутрициониста дијететичар.

Они који се одлуче за ову дијету потребно је да се пре тога упознају са калоријским вредностима намирница које ће конзумирати и да набаве вагу за прецизно мерење оброка. Није прописана никаква посебна храна али је већи ефекат и корист ако се узимају свеже воће и зелено поврће, месо сиромашно мастима, јаја, риба, уља, млечни производи али маслац и сир у минималним количинама, више махунарки.

Они који се одлуче за ову дијету потребно је да се пре тога упознају са калоријским вредностима намирница које ће конзумирати и да набаве вагу за прецизно мерење оброка. Није прописана никаква посебна храна али је већи ефекат и корист ако се узимају свеже воће и зелено поврће, месо сиромашно мастима, јаја, риба, уља, млечни производи али маслац и сир у минималним количинама, више махунарки.

Дијета 1.200 калорија је заснована на ограниченим угљеним хидратима и важно је избегавати хлеб, тестенине, алкохол, беланчевине, све шећере и производе који у великој количини стварају масне наслаге, јер она је управо та која скида масне наслаге са стомака. Њена карактеристика, поред тога што је брза али врло ригорозна, јесте да ствара дефицит калорија, што значи да се више троши него што се уноси. План исхране подразумева пет малих оброка на отприлике свака три сата и заснива се на нискокалоричним намирницама којих може да се поједе више како би ситост потрајала дуже. Препорука је да се дневно попије минимум две литре течности, али што више то боље и најбоље је да то буде негазирана минерална вода. Од десет до 15 минута пре оброка требало би попити бар чашу воде и две после сваког јела. У току примене оваквог начина исхране за скидање тежине могу да се пију кафа без шећера и било каквих заслађивача али не у великим количинама, зелени чај који је препоручљив у свим режимима исхране и ван њих јер има ефекат смањења килограма и природни сокови од цеђеног воћа.

Да би дијета показала прави ефекат неопходна је и физичка активност у виду брзог ходања или шетња у трајању од најмање сат времена, може редовно вежбање, пливање, вожња бицикла... Зато се и поставља питање ко може да је држи и да ли је добра за

ДНЕВНИ ЈЕЛОВНИК ОД 1.200 КАЛОРИЈА

ДОРУЧАХ (300 КАЛОРИЈА)

ЗЕЛЕНИ СМУТИ

1 банана (90 калорија)
1 шака спанаћа (седам калорија)
1/2 шоље грчког јогурта (100 калорија)
1/2 шоље бадемовог млека (30 калорија)
1 кашика меда (60 калорија)
Све састојке ставити у блендер и добро измиксати.

УЖИНА (100 КАЛОРИЈА)

ШАКАБАДЕМА

15 грама бадема (100 калорија)

РУЧАК (250 КАЛОРИЈА)

САЛАТА СА ПИЛЕТИНОМ

100 г куване пилетине (165 калорија)
2 шоље мешане зелене салате (10 калорија)
1/2 краставца (10 калорија)
1 парадајз (22 калорије)
1 кашика маслиновог уља (120 калорија)
Лимунов сок, со и бибер по укусу
Пилетину испржити или скувати, помешати са салатом и додати дресинг.

УЖИНА (100 КАЛОРИЈА)

ЈОГУРТ СА ВОЋЕМ

1/2 шоље грчког јогурта (100 калорија)
1/4 шоље боровница (21 калорија)

ВЕЧЕРА

ЛОСОС СА ПОВРЋЕМ

100 г печеног лосоа (206 калорија)
1 шоља брокула (55 калорија)
1/2 шоље куваног кромпира (80 калорија)
Лимунов сок, со и бибер по укусу
Лосос пећи у рерни, брокуле скувати на пари, а кромпир скувати.

Овај јеловник пружа разноврсне хранљиве материје и може помоћи у смањењу телесне масе, уз одговарајући унос калорија. Ипак, важно је слушати своје тело и прилагодити исхрану личним потребама. Пре почетка било какве дијете, обавезно се консултујте са стручњаком.

све узрасте.

- Обично жене имају мање калоријске потребе у односу на мушкарце, посебно ако су мање активне или имају нижу телесну масу. Особе са вишком килограма могу имати користи од смањеног уноса калорија, али је важно да се то ради на здрав начин. Особе са ниским нивоом физичке активности су мање активне и могу имати мању потребу за калоријама, што може учинити 1.200 калорија прикладним. Деца и тинејџери имају веће потребе за хранљивим материјама

због раста и развоја. Труднице и дојиље такође имају повећане потребе за калоријама у току ових периода. Особе са посебним здравственим стањима као што су дијабетес, болести срца или поремећаји исхране требало би да избегавају ову дијету без надзора стручњака - наводи Тодоровићева.

За особе које немају никакав здравствени проблем већ вишак килограма, дијета ће дати резултат ако се придржавају правила. Доручак би требало да буде лаган и једноставан у виду чаше млека са интегралним житарицама, или ситно сецканог воћа са јогуртом које има нижи проценат

млечне масти, могу да дођу у обзир и парче ражаног хлеба у комбинацији са салатом и куваним јајетом, затим кефир са овсеним или зобеним пахуљицама, парче проје од 50 грама са шољом јогурта... Заговорници ове дијете нису за обиман и тежак доручак јер он може да буде и оптерећење за организам које ће створити спорост и благу успаваност.

Важно је да ручак буде разноврстан и заситан а то значи да је на подневном јеловнику обавезно бело месо и риба у комбинацији са поврћем припремљеним на разне начине, неком салатом и шољом кафе. Уколико се

припремају шампињони изостаје месо. Дозвољени су готово сви зачини као и уље. Ипак, са уљем опрезно јер једна кашика има исти број калорија као 100 грама пилећег белог меса.

Ужине се заснивају најчешће на коцкици црне чоколаде и свежем воћу. Вечера, такође, мора да буде лакша и подразумева купуссалату или краставци, барена јаја, динстану паприку са јајима, туњевину у сопственом соку са салатом... Дијета се држи две-три недеље и може да се понови после неколико месеци.

Јулијана Симић Теншић
Извор: *Здравље у тањиру*

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, од носно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA провeра слуха
- BESPLATNA проба слушних апарата
- BESPLATNA набавка апарата преко цивилног осигурања
- BESPLATNA набавка апарата преко војног осигурања
- КУПОВИНА на 12 месечних рата
- ПОПУСТ за готовинско ПЛАЌАЊЕ
- ORIGINALNI амерички производ врхунског КВАЛИТЕТА

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

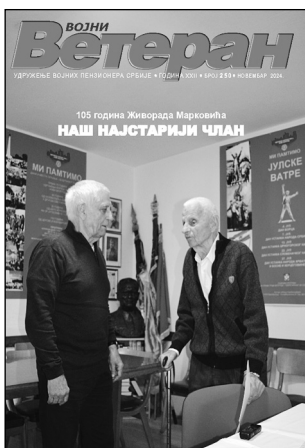

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Година XXII. Број 251 НОВЕМБАР 2024.

Насловна
страна:

Звонимир
Пешић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)
Јанко Мићић (Крагујевац)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Редакција, дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

И тапкање у месту ми меримо миљама.

У измишљању непријатеља, завиде нам и наши малобројни пријатељи.

Можда је Марко Краљевић измишљена личност, али су зато буздовани стварни.

Зауставите Земљу – ја путујем у супротном смеру.

И ја сам атеиста, откако су убили бога у мени.

Голи су угрожени – боси долазе.

Р. Ђ.

Стоматолошка ординација „ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800

TANJAdent

Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:

dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.

Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије
Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686
Радно време од 12 до 20 х

ДОПУНСКА УСЛУГА

Услуге погребног оркестра Београд на сахрани, кремацији, испраћају, помену.

<http://www.pogrebniorkestar.rs/>

Aleksandar +381643930694
+381638088919